

PÄIVI RIMPIOJA, KAIJA MATINHEIKKI-KOKKO, EIJA METSÄLÄ,
RAIJA SAIRANEN (TOIM.)

SOTE-silta
-täydennyskoulutusta
maahan muuttaneille
sosiaali- ja terveysalan
ammattilaisille

© Metropolia Ammattikorkeakoulu, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Lapin ammattikorkeakoulu ja Turun ammattikorkeakoulu 2020

Toimittanut	Päivi Rimpioja, Kaija Matinheikki-Kokko, Eija Metsälä, Raija Sairanen
Sarjan ulkoasu	Tuomas Aatola ja Juhana Kokkonen
Taitto	Jade Lönnqvist
Kansi	Laura Tyräinen
Painopaikka	Trinket Oy, Helsinki 2020

Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja
Mikrokirjat n:o 35
Helsinki 2020
<https://www.metropolia.fi/julkaisut>

ISBN 978-952-328-235-3 (painettu)
ISBN 978-952-328-236-0 (pdf)
ISSN 2669-8056 (painettu)
ISSN 2669-8323 (pdf)

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä.

Julkaisu on tuotettu osana Metropolia Ammattikorkeakoulun toteuttamaa SOTE-silta – Korkeakoulutetun maahanmuuttajan pätevyitysmispolku -hanketta (2018–2021). Hanke on saanut rahoitusta Euroopan sosiaalirahastosta (ESR).

SOTE-silta -täydennyskoulutusta maahan muuttaneille sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille

Sisällysluettelo

Johdanto SOTE-silta -täydennyskoulutukseen	6
AMMATILLINEN OSAAMINEN VIERAASSA KULTTUURI- JA TOIMINTAYMPÄRISTÖSSÄ	16
Historiikki sairaanhoitajien koulutuspoluista	17
Maahan muuttaneen sairaanhoitajan pätevöitymisen vertailua meillä ja muualla	28
Ulkomailla suoritetulla koulutuksella sosiaalihuollon laillistetuksi ammattihenkilöksi	45
VAIKUTTAVUUTTA MONIALAISELLA YHTEISTOIMINNALLA	55
Tuloksellista täydennyskoulutusta	56
SOTE-silta -hanke opiskelijan ja terveysalan organisaatioiden tarpeita palvelemissa	64
Muutoksen mahdollistaminen	74
Kirjoittajaluettelo	81

Johdanto SOTE-silta -täydennyskoulutukseen

PÄIVI RIMPIOJA, KAIJA MATINHEIKKI-KOKKO & RAIJA SAIRANEN

Työelämää muuttavat globalisaatio, uudet teknologiat sekä taloudelliset, kulttuuriset, poliittiset ja sosiaaliset muutokset. Työelämän asteittaisen muutoksen sijaan Euroopan ulkopuolelta tuleva maahanmuuttaja kohtaa työelämän muutoksen kerralla ja samaan aikaan. Muutosvaatimukset koskevat yleensä koulutusta, tutkintoja ja ammattipätevyyttä. Muodollisten vaatimusten lisäksi maahanmuuttajien työelämään siirtymistä leimaa osaamisperustainen ajattelu. EU- ja ETA-alueiden ulkopuolella suoritettu tutkinto ei aina riitä, vaan tarvitaan laajempaa maahanmuuttajan osaamisen näkyväksi tekemistä. Tässä julkaisussa kuvataan, miten EU- ja ETA-alueiden ulkopuolella korkeakoulutuksen hankkineita sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia on ohjattu suomalaiseen työelämään SOTE-silta -täydennyskoulutuksen avulla.

Osaajien tarve kasvaa sosiaali- ja terveysalalla

Maahanmuuttajat tuovat Suomeen monenlaista ammatillista osaamista ja taitoja. Heidän työttömyysasteensa ja työllistyminen ammattia vastaamattomiin tehtäviin ovat kuitenkin korkeampia kuin kantasuomalaisilla. Työelämää koskevien ennusteiden valossa Suomi joutuu tulevaisuudessa kilpailemaan erityisesti sosiaali- ja terveysalan työvoimasta globaaleilla työmarkkinoilla. Hankeperustaisten ratkaisujen sijaan kilpailu alan työvoimasta edellyttää kestäväää toimintatapaa osallistaa jokainen alan koulutettu maahanmuuttaja suomalaiseen työelämään ja työyhteisöihin yhdenvertaisena jäsenenä.

Korkeakoulutettujen maahanmuuttajien ammattitaidon ja työllistymisen varmistamisella on tärkeä kansantaloudellinen merkitys. Ulkomaalaistaustaiset ammattilaiset työllistyvät erityisesti sinne, missä työvoimapula on suurin. Esimerkiksi työvoimavaltaisella sosiaali- ja terveysalalla ennakoidaan väestön ikääntymisestä seuraavan voimakas kasvupaine niin kansallisilla kuin kansainvälisillä työmarkkinoilla.¹ Työ- ja elinkeinoministeriön ennusteen mukaan sosiaali- ja terveysalalle avautuu 283 000 uutta työpaikkaa vuoteen 2030 mennessä. Pelkästään vanhuspalveluissa lisättyvoiman tarpeeksi on arvioitu 30 000 työntekijää tämän vuosikymmenen aikana. Vanhusten määrän kasvaessa hoitajatarpeeseen on vaikea vastata tilanteessa, jossa hoitohenkilöstöä ei ole riittävästi. COVID-19 -pandemia nosti esille mm. bioanalytikko- ja sairaanhoitajavajeen. Suomalaisen sairaanhoitajan tutkintokoulutus kestää 3,5 vuotta. Nykyisellä tutkintokoulutuksen mitoituksella ei pystytty enää vastaamaan tulevaisuuden

koulutus- ja hoitajatarpeeseen. Myös eläköityminen ja ammatista poissiirtyminen lisäävät hoitohenkilöstön tarvetta. Henkilöstövaje sosiaali- ja terveyspalveluissa vaikuttaa puolestaan alan vetovoimaisuuteen ja osaltaan heikentää sitä.

Ulkomailta tutkinnon suorittaneiden pätevyyden tunnustamisen tulee Suomessa perustua tutkintojen ja osaamisen vertailuun sekä ammattipätevyyden vaatimusten mukaisiin täydentäviin opintosuorituksiin. Euroopan ulkopuolelta tulevan maahanmuuttajan työllistyminen sosiaali- ja terveysalan säänneltyyn ammattiin edellyttää miltei poikkeuksetta ammattipätevyyden ehtojen mukaista laadukasta täydennyskoulutusta.^{2,3,4} Vaadittavan kielitaidon arvioiminen on niin ikään olennaista ammattiosaamisen määrittämisessä.⁵ Edellä mainittuja vaatimuksia vastaavan täydennyskoulutuksen tarjoaminen asettaakin ammatilliselle opettajalle ja koulutusjärjestelmälle kasvavia osaamishaasteita.

Maahanmuuttajien ammatillinen täydennyskoulutus edellyttää työelämän muuttuvien trendien ja osaamistarpeiden tunnistamista sekä niihin vastaavia koulutusinterventioita. Osaamistarpeisiin perustuva täydennyskoulutus ja sen kehittäminen voidaan nähdä arvoa tuottavana investointina yhteiskunnassa, ja se voi toimia edelläkävijänä erilaisten koulutusratkaisujen kehittämisessä. Koulutus luo arvoa niin koulutettaville, työyhteisöille kuin koko yhteiskunnalle. Täydennyskoulutuksella voidaan pyrkiä osaltaan myös vaikuttamaan tulevaisuuden työelämään ja osaamiseen painottaen aiempaa enemmän monimuotoisuutta, merkityksellisyyttä, oppimista, joustavuutta ja yhdessä tekemistä.

”Koulutus luo arvoa niin koulutettaville, työyhteisöille kuin koko yhteiskunnalle.”

SOTE-silta – osaamiseen perustuvaa täydennyskoulutusta

SOTE-silta -hankkeessa (2018–2020) täydennyskoulutusta ovat saaneet sairaanhoitajan, kuntoutuksen (fysioterapeutti, toimintaterapeutti), röntgenhoitajan, bioanalyytikon, suuhygienistin ja kättilön tutkinnon EU- ja ETA-alueen ulkopuolella suorittaneet maahanmuuttajat. Täydennyskoulutuksen avulla he ovat voineet työllistyä omalle alalleen saatuaan tunnustuksen ammattipätevyydelleen ja ammatinharjoittamisoikeuden. Hankkeessa on kehitetty koulutuspolku myös sosionomeille. Myös heidän kohdallaan laillistamisesta ammatin harjoittamiseen vastaa Valvira perustuen sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annettuun 2016 uudistuneeseen lakiin.⁶

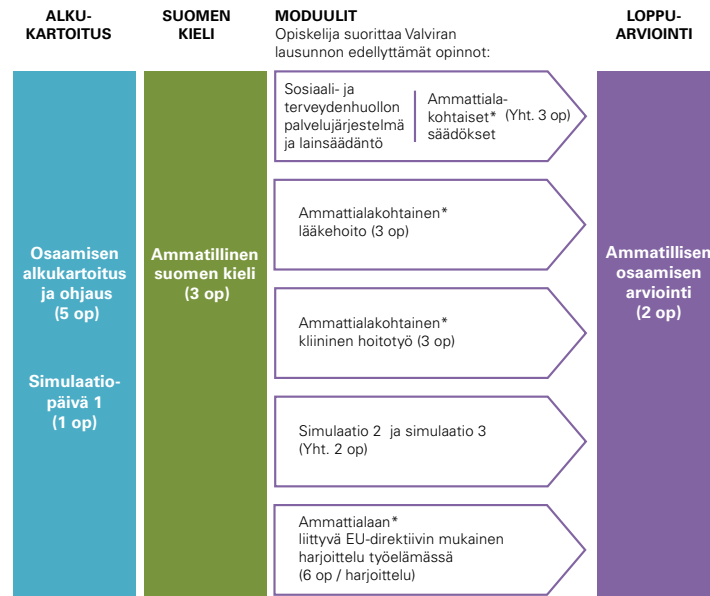
Hankkeen toiminnan tuloksena on luotu työelämään johtava täydennyskoulutusmalli (Kuvio 1), jonka tavoitteena on edistää sujuvuutta ja kustannustehokkuutta ammattipätevyyden tunnustamisessa sosiaali- ja terveysalalla. Tässä julkaisussa esitellään SOTE-silta -täydennyskoulutuksen malli, sen syntyhistoria ja vaikutukset

koulutukseen osallistuneiden oppimiseen ja työllistymiseen. Hankkeen toinen julkaisu, *Kokemuksia maahanmuuttajien SOTE-silta-täydennyskoulutuksesta*⁷ avaa puolestaan täydennyskoulutuksen käytännön toteutusta, sisältöjä ja kokemuksia.

Moduuleista rakentuva täydennyskoulutus on ollut SOTE-silta-hankkeessa joustavaa: Koulutuksen on voinut aloittaa milloin tahansa, ja se on toteutunut verkkopainotteisesti. Koulutus on käynnistynyt osaamisen alkukartoituksella, minkä jälkeen opintoja on tuettu jatkuvan ohjauksen keinoin. Opiskelu tapahtuu suomen kielellä, ja hankkeessa on kehitetty suomen kielen opetusta työelämäosaamisen tarpeista käsin. Ammatillinen osaaminen käsittää sekä ammatin vaatiman sisällöllisen osaamisen että sosiaali- ja terveysalan työssä vaadittavan kielitaidon. Osaamisen näytöt toteutetaan pääosin simulaatioina, jotka käynnistyvät alkukartoituksen simulaatiopäivällä.

Koulutettavien opiskelupolku on yksilöllinen perustuen Valviran heiltä vaatimiin lisäopintoihin. Vaadittavat lisäopinnot koostuvat erilaisista ammattiopinnoista. Yleisesti ulkomailla koulutuksen saaneilta sosiaali- ja terveysalan ammattilaisilta vaaditaan toimintaympäristöön perehdyttävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän ja lainsäädännön opinnot siinä maassa, jossa toimitaan. Myös ammattialakohtaiset klinisen hoitotyön ja lääkehoidon opinnot ovat potilasturvallisuuden näkökulmasta keskeisiä osaamista varmentavia lisäopintoja sekä teoreettisen tiedon että käden taitojen osalta. Valvira vaatiikin klinisen hoitotyön ja lääkehoidon osaamisen varmentamisen lähes jokaiselta koulutettavalta, myös ulkomailla

SOTE-silta -täydennyskoulutusmalli (enintään 40 op)

*AMMATTIALAT: sairaanhoitaja, fysioterapeutti, toimintaterapeutti, kättilä, röntgenhoitaja, bioanalyytikko, suuhygienisti, sosionomi

Kuvio 1. SOTE-silta -täydennyskoulutusmalli ja koulutuksen kulkukaavio.

korkeakoulututkinnon suorittaneilta. Hankkeessa näiden lisäopin-
tojen moduulit on toteutettu teorian osalta verkkopainotteisesti ja
käytännön osalta simulaatiopäivinä lähiopetuksessa.

Ammattialaan liittyvä EU-direktiivin mukainen harjoittelu työelä-
mässä toteutuu Valviran lausunnon mukaisissa työpaikoissa. Harjoit-
telua on yleensä 4–10 viikkoa riippuen henkilön tutkintoon kuuluvien
kliinisten harjoittelujen määrästä ja valmistumisen jälkeisestä työko-
kemuksesta ulkomailla. Kliinisen harjoittelun voi suorittaa somaatti-
sessa hoitotyössä, usein kotisairaanhoidossa tai akuutilla sisätautien
osastolla. Nämä alat tarjoavat mahdollisuuden oppia suomalaisten
kansansairauksien hoitoa, vanhusten hoitotyötä, mielenterveyden
hoitotyötä, hoitotyön moniammatillisuutta ja suomalaisia hoitotyön
käytänteitä, kuten esimerkiksi kirjaamista ja raportointia. Suomessa
sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset työskentelevät hyvin itsenäi-
sesti, mikä haastaa monen maahanmuuttajataustaisen ammatti-
laisen oppimaan uusia työkäytäntöjä. Päätöksenteko ja vastuu po-
tilasturvallisuudesta kuuluvat työnkuvaan ja näitä sisältyy kliinisiin
harjoitteluihin. Täydennyskoulutuksen päätteeksi tehdään ammatilli-
sen osaamisen loppuarviointi joko harjoittelussa tai lähiopetuksessa
riippuen koulutettavan tilanteesta. Simulaatioiden avulla varmenne-
taan osaamista myös jo ennen harjoitteluissa tehtävää potilastyötä.

SOTE-silta -täydennyskoulutus toimintamallina näkyväksi ja käytäntönä tunnetuksi

Tämä mikrokirjajulkaisu käsittelee erityisesti SOTE-silta -koulutus-
mallin syntyä sekä sen yhteiskunnallisia ja käytännöllisiä perusteita.
Johdanto nostaa esiin ne tarpeet, joihin SOTE-silta -hankkeessa on
pyritty vastaamaan. Julkaisun luvut on jaettu kahteen pääteemaan.
Ensimmäisen teeman, *Ammatillinen osaaminen vieraassa kulttuuri-
ja toimintaympäristössä*, avaa luku *Historiikki sairaanhoitajien kou-
lutuspolulta*. Se kuvaa elävästi ja konkreettisesti sairaanhoitajan pä-
teväytymiseen tähtäävän koulutuspolun kehittymistä. Myös luvussa
*Maahan muuttaneen sairaanhoitajan pätevytyksen vertailua meillä
ja muualla* keskitytään sairaanhoitajien koulutuspolkuihin, joissa tar-
kastellaan EU:n ulkopuolelta maahan muuttavan hoitoalan ammat-
tilaisen pätevytymismahdollisuuksia. Luku *Ulkomailla suoritella
koulutuksella sosiaalihuollon laillistetuksi ammattihenkilöksi* puoles-
taan kuvaa sosiaalihuollon henkilöstöön kuuluvien sosionomien pä-
tevytyksen polun.

Luku *Tuloksellista täydennyskoulutusta* avaa kirjan toista sisäl-
löllistä teemaa, *Vaikuttavuutta monilaisella yhteistoiminnalla*. Lu-
vussa tarkastellaan korkeakoulutettujen maahanmuuttajien täyden-
nyskoulutuksen vaikuttavuuden ehtoja ja haasteita kansainvälisen
tutkimuksen valossa. Luku *SOTE-silta -täydennyskoulutus maahan-
muuttajien ja terveysalan organisaatioiden tarpeita palvelemissa*
esittelee puolestaan nimenomaan SOTE-silta -hankkeen vaikutuk-
sia terveysalan maahanmuuttajataustaisten ammattilaisten, heidän

opettajiensa sekä harjoittelusta vastanneiden työelämäkumppaneiden arvioimana. Lopuksi luvussa *Muutoksen mahdollistaminen* pohditaan muutostarpeita ja ammattipätevyysmahdollistamista SOTE-silta -täydennyskoulutuksessa.

SOTE-silta -hanke on ollut neljän ammattikorkeakoulun yhteistyöhanke, jossa on yhdistetty oppilaitosten voimavarat ja asiantuntijuus toisiaan täydentävällä tavalla. Hankkeen asiantuntijaverkosto on edistänyt lyhyellä ja tehokkaalla täydennyskoulutuksella maahanmuuttajataustaisen sosiaali- ja terveysalan henkilöstön työllistymistä yhdenvertaisesti suomalaisen sosiaali- ja terveysalan tehtäviin. Hankkeessa (2018–2020) oli tavoitteena 73 ammattilaisen pätevyistyminen ja työllistyminen. Syyskuussa 2020 hankkeessa oli mukana jo yli 100 ammattilaista.

Lähteet:

- 1 Ahokas, J., Honkatukia, J., Lehmus, M., Niemi J., & Tamminen, S. 2015. *Työvoiman tarve Suomen taloudessa vuosina 2015–2030*. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. Vatt tutkimukset 181. Helsinki: Juvenes Print.
- 2 Nylund, A. & Sairanen, R. 2018. "Ei onnistu ilman laillistusta ja rekisteröintiä". Teoksessa T. Hirard & A. Eskola-Kronqvist (toim.) *Maahanmuuttajien urareitit*. HAMK Unlimited Journal. Luettu 24.8.2020 <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/ei-onnistu-ilman-laillistusta>
- 3 Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. *Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi. Kipupisteet ja toimenpide-esitykset II*. Opetus- ja kulttuuriministeriön maahanmuuttoasioita koskeva työryhmä. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017: 5.
- 4 Eskola-Kronqvist, A., Helander, J., & Parkkonen, V. 2017. Korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien AHOT-prosessit vaihtelevat. Teoksessa T. Hirard & A. Eskola-Kronqvist (toim.) *Maahanmuuttajien urareitit*. HAMK Unlimited Professional. Luettu 24.8.2020 <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/ahot-prosessi>
- 5 Granlund, J. & Laitila H. 2018. Kieli keskiössä. Teoksessa T. Hirard & A. Eskola-Kronqvist (toim.) *Maahanmuuttajien urareitit*. HAMK Unlimited Journal. Luettu 24.8.2020 <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/kieli-keskiossa/>
- 6 L 817/2015. Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä. Luettu 3.9.2020 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150817>
- 7 Rimpioja, P., Matinheikki-Kokko, K. & Sairanen, R. (tulossa) 2020. *Kokemuksia maahanmuuttajien SOTE-silta -täydennyskoulutuksesta*. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. Mikrokirjat 36.

Ammatillinen osaaminen vieraassa kulttuuri- ja toimintaympäristössä

Historiikki sairaanhoitajien koulutuspoluista

RAIJA SAIRANEN

EU-/ETA-alueen ulkopuolelta tulevan sairaanhoitajan pääsy tutkintoon ja ammattitaitoaan vastaavaan työhön Suomessa on prosessi, joka on pitkään toteutunut vaihtelevasti riippuen kulloisestakin lainsäädännöstä, työvoiman kysynnästä ja yhteiskunnallisesta tilanteesta. On siirrytty päällekkäisistä tutkinnoista täydentäviin opintoihin ja luokahuoneesta istumisesta verkko-opiskeluun työn ohella. Maahan muuttaneiden sairaanhoitajien motivaatio ja halu toimia omaa koulutusta vastaavassa ammatissa on kuitenkin säilynyt aina vahvana.

Täydennyskoulutusta jo viime vuosisadalla

Suomeen alkoi viime vuosisadalla vähitellen saapua sairaanhoitajia muista maista. Lisäksi maassamme oli 1960- ja 1970-luvulla muutamia suomalaisia sairaanhoitajia, jotka olivat suorittaneet

sairaanhoidajan tutkintonsa ulkomailla. Olen itsekin yksi heistä. Suomeen saavuttuaan sairaanhoidajan tuli suorittaa täydentäviä teoriaopintoja loppukokeineen sekä harjoitteluja ennen kuin hänet rekisteröitiin sairaanhoidajaksi Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksessa (TEO), joka vastaa nykyistä, vuonna 2009 perustettua Valviraa.

Ulkomailla sairaanhoidajan tutkinnon suorittaneille järjestettiin vuosina 1994–1995 työvoimapoliittisena koulutuksena vuoden mittainen pätevytymiskoulutus silloisessa Turun terveydenhuolto-oppilaitoksessa. 20 opiskelijan ryhmä koostui ainoastaan entisessä Neuvostoliitossa kouluttautuneista sairaanhoidajista. Koulutus sisälsi 38 opintoviikkoa teoriaopintoja sekä kolme yhteensä 14 viikon pituista harjoittelua. Nämä opinnot antoivat suomalaisen sairaanhoidajan pätevyyden erikoisalalla sisätautikirurginen sairaanhoito.¹

Seuraavien kymmenen vuoden aikana ei tarjottu varsinaisia täydennyskoulutuksia, ja monet päätyivät opiskelemaan Suomessa koko sairaanhoidajan tutkinnon uudelleen, mikäli kielitaito riitti pääsykokeen läpäisemiseen. Sen sijaan maahanmuuttajataustaisille

"Suomeen alkoi viime vuosisadalla vähitellen saapua sairaanhoidajia muista maista."

lääkäreille järjestettiin suhteellisen säännöllisesti pätevytymiseen valmentavaa koulutusta Tampereella ja Helsingissä. Myös sairaanhoidajat alkoivat kysellä Turun työvoimatoimistosta mahdollisuuttaan saada sairaanhoidajan pätevyys Suomessa.¹

SATU on totta

Turun Naiskeskuksessa (nykyinen Daisy Ladies) pidettiin vuonna 2002 suunnittelukokous, johon osallistui Naiskeskuksen lisäksi toimijoita myös Turun ammattikorkeakoulusta sekä Turun työvoimatoimistosta, jossa oli aiemmin toteutettu menestyksekkäästi SPECIMA – korkeasti koulutetut maahanmuuttajat -projekteja. SPECIMA-projekteissa oli kehitetty pätevytymismalleja lääkäreille, hammaslääkäreille, farmaseuteille, opinto-ohjaajille sekä bioalan ja kulttuurialan ammattilaisille.² Naiskeskuksessa järjestetyssä kokouksessa korostettiin pätevoittävän täydennyskoulutuksen tarpeellisuutta myös sairaanhoidajille, sillä tutkintojen rinnastamattomuus oli monelle este ammattia vastaavaan työhön, ja Turusta tiedettiin löytyvän koulutukseen useita potentiaalisia hakijoita. Opetusministeriö (OPM) hyväksyi täydennyskoulutukselle laaditun opetussuunnitelman, ja koulutus alkoi Turun ammattikorkeakoulussa elokuussa 2003.

Ensimmäinen sairaanhoidajien pätevytymiskoulutus oli osa Turun työvoimatoimiston kansainvälisten palvelujen koordinoimaa Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittamaa projektia *SATU – Sairaanhoitajia Turkuun maahanmuuttajista*. SATU-koulutus oli

työvoimapolitiittinen, suomenkielinen pätevyitymiskoulutus EU-/ETA-alueen ulkopuolelta tuleville sairaanhoitajille, joilla oli ulkomailla suoritettu sairaanhoitajan tai muun vastaavan terveydenhuoltoalan tutkinto. Seuraavat SATU-koulutukset toteutettiin Varsinais-Suomen ELY-keskuksen rahoituksella.³ Turun ammattikorkeakoulussa toteutettiin kaikkiaan seitsemän SATU-koulutusta vuosina 2003–2017. Koulutettavia oli yhteensä 115, ja he saivat sairaanhoitajan (AMK) tutkinnon.

Pätevyitymiskoulutusta Diakonia-ammattikorkeakoulussa

SATU-koulutuksen käynnistymisen myötä myös Diakonia-ammattikorkeakoulu (Diak) aloitti Helsingissä vastaavan tutkintoon johtavan pätevyitymiskoulutuksen vuonna 2005. Koulutus toteutettiin Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystieteiden sekä TE-toimiston aloitteesta ja rahoituksella. Diak järjesti vuosina 2005–2017 kaikkiaan kymmenen työvoimapolitiittista pätevyitymiskoulutusta, joista valmistui yhteensä 170 sairaanhoitajaa. Myös Diakin Oulun toimipisteessä toteutettiin vuosina 2014–2016 sairaanhoitajan pätevyitymiskoulutus työvoimapolitiittisena aikuiskoulutuksena yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja TE-toimiston kanssa.⁴

Sekä SATU-koulutus että Diakin pätevyitymiskoulutukset toteutettiin suomen kielellä, ja opiskelijat täydensivät sairaanhoitajan tutkintoaan suomalaisten tutkintovaatimusten mukaisesti.

SATU-koulutuksen laajuus oli 120 op, josta teoriaopintoja oli 80 op ja harjoittelua 40 op. Diakin koulutuksen laajuus oli 98 op, mutta kesto oli SATU-koulutuksen tapaan puolitoista vuotta. Diakissa harjoittelut tehtiin Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystieteiden eri yksiköissä, kun taas SATU-koulutuksen opiskelijoilla oli mahdollisuus hankkia sekä perusterveydenhuollon että erikoissairaanhoidon harjoittelupaikat myös Turun ulkopuolelta omista asuinkunnistaan. Lisäksi koulutusten sisällöissä oli joitakin eroja.⁵

Muita täydentäviä opintoja tarjolla

2000-luvun alussa järjestettiin täydentäviä opintoja muutamille yksittäisille maahanmuuttajasairaanhoitajien ryhmille Kouvolassa ja Lappeenrannassa. Lisäksi Laurea ammattikorkeakoulussa opiskeli 2000-luvun taitteessa ryhmä filippiiniläisiä sairaanhoitajia. Jotkut ammattikorkeakoulut ovat tarjonneet englanninkielistä sairaanhoitajakoulutusta (degree programme in nursing), ja osalla koulutukseen osallistuneista on jo ollut aikaisempi sairaanhoitajan tutkinto ulkomailta. Kyseiset opiskelijat ovat suorittaneet joko koko tutkinnon uudelleen tai vain puuttuvat, täydennettävät osat tutkinnosta. Lisäksi monet rekrytointiyhtymät ovat tuoneet Suomeen sairaanhoitajia muualta ja kouluttaneet heidät oppisopimuksilla lähihoitajiksi tai hoiva-avustajiksi. Tällaisen toiminnan eettisyys on herättänyt paljon keskustelua sosiaalisessa mediassa ja Tehyssä.¹

Tutkintoon johtavista koulutuksista osaamisen tunnistamiseen

Vähitellen yhteiskunnalliset ja taloudelliset haasteet ovat alkaneet kohdistua entistä enemmän myös koulutussektoriin. Maahanmuuttajia on tullut Suomeen yhä enemmän, ja ministeriöissä (STM, TEM ja OKM) ja Valvirassa on pohdittu koulutusten ja työllistymisen sujuvoittamista ja kustannustehokkuutta. On haluttu päästä eroon päällekkäisistä tutkinnoista ja tarjota niiden sijaan täydentäviä opintoja. Yleiseen tietoon tuli vuonna 2016, että kaikkien työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) rahoittamien tutkintoon johtavien koulutusten (kuten SATU-koulutus) rahoitus loppuu vuoden 2017 loppuun mennessä. Näin tutkintoon johtavat pätevyyskoulutukset tulivat elinkaarensa päähän, ja katseet kääntyivät verkko-opiskeluun ja moduulirakenteeseen täydennyskoulutusmalliin.¹

Vuonna 2016 käynnistettiin opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) rahoittamana SIMHE-ohjauspalvelut (Supporting Immigrants in Higher Education in Finland). SIMHE-palvelujen tavoitteena on sujuvoittaa korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien aiemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista (AHOT), jotta henkilöt voidaan ohjata oikeille koulutus- ja urapoluille. SIMHE-palveluja tarjoavat Metropolia ammattikorkeakoulun lisäksi myös Karelia-ammattikorkeakoulu ja Oulun ammattikorkeakoulu sekä Helsingin, Jyväskylän ja Turun yliopistot. Vuodesta 2020 lähtien

SIMHE-palveluja on tarjottu myös Savonia-ammattikorkeakoulussa sekä Tampereen ammattikorkeakoulun koordinoimana Tampereen korkeakoulu yhteisössä.⁶

URAREITTI ja moduulipohjainen malli sairaanhoitajan pätevytyymiseen

Vuonna 2015 käynnistyi ESR-rahoitteinen, Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) koordinoima hanke *URAREITTI – korkeasti koulutetun maahan muuttaneen osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen viitekehys* (2015–2018). Hankkeessa luotiin moduulipohjainen prosessimalli EU-/ETA-alueen ulkopuolelta saapuvan sairaanhoitajan pätevytyymiseen.⁷ Mallin luomisessa hyödynnettiin kokemuksia SATU-koulutuksesta ja Diakin vastaavasta pätevytyymiskoulutuksesta ja kartoitettiin maahan muuttaneiden sairaanhoitajien omia näkemyksiä ura- ja koulutuspoluistaan sekä sairaanhoitajan ammatillisesta osaamisesta Suomessa. Sairaanhoitajan ammatillista osaamista tarkasteltiin *Sairaanhoitajakoulutuksen tulevaisuus* -hankkeessa (2012–2014) päivitettyjen yhdeksän osaamisalueen pohjalta.⁸ Mallissa huomioitiin myös ns. vetoketjumalli integroimalla ammatillinen osaaminen ja kielitaito koulutusmoduuleissa.

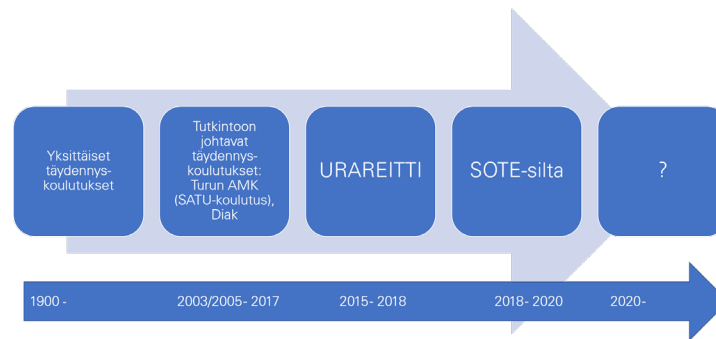
Jo URAREITTI-hankkeen aikana käytiin ministeriöiden ja Valviran kanssa keskustelua siitä, miten maahanmuuttajasairaanhoitajien täydennyskoulutus voitaisiin jatkossa rahoittaa ja toteuttaa. Pätevytyymisprosessiin osallistuvilla tahoilla ei ollut valtakunnallisesti

yhtenäisiä toimintatapoja, eikä yhteistyö ollut koordinoitua. Vaihtelevat käytännöt asettivat jo suoritettut tutkinnot eriarvoiseen asemaan,⁹ minkä vuoksi URAREITTI-hankkeessa pyrittiin kehittämään valtakunnallisesti yhteneväinen ja keskitetty täydennyskoulutusmalli. Koulutuksen rahoitukseen ja toteutukseen ei saatu lopullista ratkaisua päättäjiä taholta, mutta jatkohankkeelle *SOTE-silta – Korkeakoulutetun maahanmuuttajan pätevyitysmopolku* myönnettiin rahoitus.

SOTE-silta ja moduulipohjaisen täydennyskoulutuksen pilotointi

SOTE-silta -hanke (2018–2020) on ESR-rahoitteinen, ja sitä koordinoi Metropolia Ammattikorkeakoulu. Hanke toteutetaan yhteistyössä Diakonia-ammattikorkeakoulun, Turun ammattikorkeakoulun ja Lapin ammattikorkeakoulun kanssa. Tavoitteena on kehittää sujuva ja kustannustehokas prosessi sairaanhoitajan ja muiden sosiaali- ja terveysalan tutkinnon ulkomailla suorittaneiden maahanmuuttajien ammattipätevyyden tunnustamiseen, ammatinharjoittamisoikeuden myöntämiseen ja työllistymiseen.

Hankkeessa tuotetaan ja pilotoidaan pääosin verkossa toteutettava moduulipohjainen täydennyskoulutus, jonka kehittäminen alkoi jo URAREITTI-hankkeessa. Keskeistä on työllistymisen kannalta riittävän ammatillisen osaamisen ja suomen kielen osaamisen saavuttaminen. Kielitaidon tavoitetasona on eurooppalaisen viitekehysten¹⁰

Kuvio 1. Maahanmuuttajasairaanhoitajien täydennyskoulutukset aikajanana.

mukainen taitotaso B2 tai yleisen kielitutkinnon (YKI)¹¹ taso 4.¹² SOTE-silta -hankkeen loppuvaiheessa täydennyskoulutuksessa on tai on ollut mukana jo yli 100 sosiaali- ja terveysalan ammattilaista.

Miten tästä eteenpäin?

Maahanmuuttajasairaanhoitajien täydennyskoulutukset voidaan kuvata aikajanana (Kuvio 1). Kehitys on kulkenut vuosikymmenien aikana yksittäisistä koulutuksista kohti yhtenäistä ja keskitettyä mallia. Se, miten täydennyskoulutukset toteutuvat tulevaisuudessa, jää tätä

kirjoitettaessa vielä avoimeksi. Neuvottelut jatkuvat ministeriöiden (OKM, STM ja TEM), Valviran, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston (Arene) ja kuntaliiton kanssa täydennyskoulutusmallin vakiinnuttamiseksi Suomessa ja sen rahoituksen turvaamiseksi.

Lähteet:

- 1 Sairanen, R. (toim.) 2018. *SATU ON TOTTA – historiikki, Maahanmuuttaja-sairaanhoitajien pätevyyskoulutus (SATU) Turun ammattikorkeakoulussa vuosina 2003–2017*. Turun ammattikorkeakoulun puheenvuoroja 97. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- 2 Huttunen, H-P. & Kupari, T. (toim.) 2007. *SPECIMASTA opittua. Korkeasti koulutetut maahanmuuttajat työelämään*. SPECIMA/ESR-projekti. Turku: Turun työvoimatoimiston kansainväliset palvelut.
- 3 Ruotsala, P., Sairanen, R. & Vanhanen, S. 2005. *SATU. Sairaanhoitaja Turkuun maahanmuuttajista*. Projektin loppuraportti. ESR. Turku: Turun Työvoimatoimisto.

- 4 Helminen, J. 2018. Maahanmuuttajasairaanhoitajien näkemyksiä pätevyyskoulutuksesta. Teoksessa Katisko, M., Keskitalo, E., Malkavaara, M., Määttä, A., Suikkala, A. & Vesterinen, O. (toim.) *Alueellisuus, paikallisuus ja globaalit mahdollisuudet*. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja DIAK TYÖELÄMÄ 14. Diakonia-ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan vuosikirja 3. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Luettu 11.2.2010 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-309-4>
- 5 Nylund, A. & Sairanen, R. 2018. "Ei onnistu ilman laillistusta ja rekisteröintiä". Teoksessa T. Hirard & A. Eskola-Kronqvist (toim.) *Urareitti-hankkeen satoa – Uusia malleja korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien kielikoulutukseen, ohjaukseen ja osaamisen tunnistamiseen*. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- 6 Metropolia 2018. *SIMHE – Supporting Immigrants in Higher Education*. Luettu 21.1.2020 <http://www.metropolia.fi/tietoa-metropoliasta/simhe/>
- 7 Hämeen ammattikorkeakoulu 2018. URAREITTI-hanke. Luettu 21.1.2020 www.hamk.fi/urareitti
- 8 Eriksson, E., Korhonen, T., Merasto, M. & Moisio, E-L. 2015. *Sairaanhoitajan ammatillinen osaaminen – Sairaanhoitajakoulutuksen tulevaisuus -hanke*. Ammattikorkeakoulujen terveysalan verkosto ja Suomen sairaanhoitajaliitto ry. Bookwell Oy, Porvoo.
- 9 Nieminen, S. 2011. *Kuulumisen politiikkaa. Maahanmuuttajasairaanhoitajat, ammattikuntaan sisäänpääsy ja toimijuuden ehdot*. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen Yliopisto.
- 10 Euroopan unioni 2003. *Eurooppalainen viitekehys: Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen eurooppalainen viitekehys*. WSOY, Helsinki.
- 11 Opetushallitus 2020. *Yleiset kielitutkinnot (YKI)*. Luettu 5.9.2020 <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kieli-ja-kaantajatutkinnot/yleiset-kielitutkinnot-yki>
- 12 Metropolia 2018. *SOTE-silta – Korkeakoulutetun maahanmuuttajan pätevyyspolku*. Luettu 21.1.2020 <https://www.metropolia.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/hankkeet/sote-silta>

Maahan muuttaneen sairaanhoitajan pätevyitymisen vertailua meillä ja muualla

PÄIVI RIMPIOJA & RAIJA SAIRANEN

Sairaanhoitajat liikkuvat työn perässä maasta toiseen. Jotta he voivat työskennellä uudessa maassa, heidän tulee pätevyitä eli saada ammatinharjoittamislupa. Luvan saadakseen heidän tulee todentaa osaamisensa ja/tai täydentää opintojaan. Käytännöt eri maissa vaihtelevat. Tässä mikrokirjan luvussa verrataan EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevien sairaanhoitajien pätevyitymispolkuja Ruotsissa, Norjassa, Saksassa ja Isossa-Britanniassa sekä tarkastellaan vastavia käytänteitä Australiassa, Yhdysvalloissa ja Kanadassa.

Tiedottaminen pätevyitymisprosessista

Tietoa pätevyitymiseen liittyvistä käytänteistä löytyy internetistä, mikäli osaa etsiä oikeasta paikasta. Kyseisen maan kielen hyvä hallinta auttaa tiedonhaussa. Tarkempaa tietoa saa yleensä ottamalla yhteyttä verkkosivuilla mainittuihin sähköpostiosoitteisiin tai puhelinnumeroihin. Eri maiden sivustoilta löytyy usein tarkkaakin tietoa siitä, miten ja missä voi suorittaa vaadittavat täydentävät opinnot. Suomessa Valviran¹ sivuilla ei ole vastaavaa ohjeistusta.

Eri maiden verkkosivustot ovat yleensä helppolukuisia ja informatiivisia:

- Ison-Britannian sivustolla² ohjataan hyvin selkeästi askel askeleelta eteenpäin. Sivusto on saatavilla vain englanninkielisenä.
- Ruotsin sivusto³ on selkeä ja se on saatavilla myös englanniksi ja arabiaksi.
- Saksan sivusto⁴ on saatavilla 11:llä eri kielellä, myös englanniksi. Valikosta ei ole helppoa löytää heti oikeaa ammattia, eikä eteenpäin pääse määrittelemättä paikkakuntaa, jossa haluaisi työskennellä. Lisätietoa saa ottamalla yhteyttä kyseisen paikkakunnan eri neuvontapisteisiin.

- Norjan terveystieteiden sivusto⁵ on saatavilla myös englanniksi ja se kokoaa selkeästi tietoa koko pätevytymprosessista niille, jotka hakevat ammatinharjoittamislupaa hankkimalla terveystieteiden lausunnon. Lisäksi Norjan kahden eri yliopiston, OsloMet⁶ (Oslo Metropolitan University) ja VID⁷ (Vitenskapelig, Internasjonalt og Diakonalt), sivustoilla ohjataan täydennyskoulutukseen, ja linkkien takaa löytyy tarkempia tietoja koulutuksista. Sivustot ovat saatavilla vain norjaksi.
- Australian,⁸ Kanadan⁹ ja Yhdysvaltojen¹⁰ sivustoilta löytyy paljon tietoa, mutta sivustoilla tulee osata navigoida linkistä toiseen. On huomioitava, että Yhdysvalloissa ammatinharjoittamislupa on osavaltiokohtainen. Yleinen, eri maita käsittelevä sivusto¹¹ näyttää selkeältä, mutta tietoa on vaikea löytää.

Erilaisia reittejä pätevytymprosessiin

Pätevytymprosessi etenee yleensä julkisen tahon organisoimana tietyn kaavan mukaan riippuen siitä, missä maassa sairaanhoitajan tutkinto on suoritettu. Joissakin maissa järjestetään vain testejä osaamisen tunnistamiseksi ja joissakin myös lisäopintoja. Olipa kyse sitten testeistä tai opinnoista, niiden tavoitteena on yleensä teorian ja kliinisten taitojen varmentaminen.

”Joissakin maissa järjestetään vain testejä osaamisen tunnistamiseksi ja joissakin myös lisäopintoja.”

Saksassa EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevan sairaanhoitajan tulee suorittaa valtakunnallinen loppukoe. Sairanhoitaja voi myös hakeutua tarvittaessa lisäkoulutukseen, jonka jälkeen hänen on tehtävä valtakunnallinen koe. Koulutuksista on tarjolla tietoa paikkakuntakohtaisesti, ja koulutus myös vaihtelee paikkakunnittain. Saksassa ei siis ole yhtä yhteneväistä täydennyskoulutusmallia.

Isossa-Britanniassa pätevytymprosessin sairaanhoitajan on suoritettava kaksi testiä. Toinen on verkossa tehtävä teorian testi CBT, jossa on 120 kysymystä. Sen voi suorittaa missä tahansa Pearson VUE-testikeskuksessa ympäri maailmaa ja sen voi tehdä enintään kolme kertaa. Käytännön testi OSCE¹² (The objective structured clinical examination) puolestaan testaa kliinistä taitoa ja teorian soveltamista. OSCE-testin voi suorittaa Oxfordin, Northamptonin ja Ulsterin yliopistoissa tiettyinä aikoina, ja sen voi tehdä enintään kolme kertaa. Jos testiä ei läpäise, voi sen uusia seuraavan kerran vasta puoli vuotta myöhemmin. Täydennettävät osiot on suoritettava kahden vuoden aikana.

Ruotsissa EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tuleva sairaanhoitaja voi saada laillistuksen ammatilleen kolmella eri tavalla, kuten Suomessakin: hankkimalla Valviraan vastaavan viranomaisen (Socialstyrelsen) lausunnon, osallistumalla pätevyitysmiskoulutukseen tai hakeutumalla tutkinto-opiskelijaksi. Lausunnon saaminen Sosiiaalivirastolta on pitkä prosessi. Aluksi on odotettava todistusten hyväksymistä ja aikaisemman koulutuksen arviointia. Lisäksi on osoitettava ruotsin kielen taito ja tehtävä ammatillista osaamista mittaava koe. Kokeen teoriaosan voi tehdä Göteborgin tai Kalmarin yliopistossa vain tiettyinä aikoina. Käytännön osion (OSCE) voi tehdä ainoastaan Göteborgissa, ja koe järjestetään vain pari kertaa vuodessa. Kokeen voi tehdä enintään kolme kertaa viiden vuoden aikana. Lisäksi on suoritettava Umeå:n yliopiston järjestämä lainsäädäntökurssi verkossa. Lopuksi on suoritettava vielä kolmen kuukauden harjoittelu sairaalaosastolla. Sairaanhoitajan täytyy itse hankkia harjoittelupaikka ja suorittaa harjoittelu, vaikka hän olisi jo toiminut aikaisemminkin sairaanhoitajana.

Pätevyitysmiskoulutuksia järjestetään Ruotsissa viidessä paikassa (Karoliska Institutet, Göteborgs universitet, Luleå tekniska universitet, Högskolan i Gävle ja Linnéuniversitet i Kalmar). Täydennyskoulutuksen laajuus on 60 op, ja ryhmään otetaan 25 sairaanhoitajaa. Opinnot toteutetaan päiväopiskeluna, ja koulutus kestää 40 viikkoa. COVID-19:n aikana koulutus on järjestetty etäopetuksena. Teoriaopetuksen osuus on 36 op ja harjoittelun osuus 24 op eli 16 viikkoa. Koulutuksen sisältö on koottu sairaanhoitajan tutkintokoulutuksen opinnoista.

Norjassa ammatinharjoittamislupaa voi hakea terveystieteiden osastolta (Helsedirektoratet), joka tarkistaa hakijan todistukset ja niiden käännökset sekä kielitaitotodistuksen. Norjan kielen taidon tulee vastata vähintään eurooppalaisen viitekehyksen mukaisesta taitotasosta B2¹³. Lisäksi hakijan on suoritettava Norjan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää, lainsäädäntöä sekä lääkehoitoa koskevat kurssit. Kurssit järjestetään tietyissä kansankorkeakouluissa (Folkeuniversitetet), esimerkiksi syksyllä 2020 Oslossa mutta keuhkokuumeen eri puolilla Norjaa (Tromsø, Trondheim, Bergen, Kristiansand/Arendal, Sandefjord ja Oslo). Lisäksi sairaanhoitajan on suoritettava teoriakoe ja käytännön taitoja mittaava koe, joka järjestetään kaksi kertaa vuodessa Vestfoldin kampuksella (Universitetet i Sør-Ost Norge). Yhden päivän kokeeseen voidaan ottaa 20 hakijaa. Jos koetta ei läpäise, sen voi uusida noin puolen vuoden päästä. Kolmen vuoden aikana kokeen voi tehdä enintään kolme kertaa. Jos koetta ei vielä läpäise, koko prosessi on aloitettava alusta.

Norjassa on mahdollista pätevyitä myös osallistumalla täydennyskoulutukseen. OsloMetin (Oslo Metropolitan University) tarjoaman päiväopiskeluna toteutuvan koulutuksen laajuus on 60 op, ja se kestää vuoden. Koulutukseen otetaan 30 hakijaa. Opintoihin kuuluu kaksi 15 op:n harjoittelua, toinen mielenterveys- ja päihdepotilaiden hoitopaikassa ja toinen kotisairaanhoidossa tai vanhustenhoidossa. Lisäksi koulutukseen kuuluu opinnäytetyö, hoitotieteen ja lääkelaskujen opiskelua sekä käytännön taitoja mittaava koe (OSCE).

Vuonna 2018 Norjassa käynnistyi EU- ja ETA-alueen ulkopuolisille sairaanhoitajille järjestettävän täydennyskoulutuksen pilottitoteutus. 60 op:n laajuinen koulutus toteutettiin VIDissä (Vitenskapelig, Internasjonal og Diakonal), ja siihen osallistui 16 sairaanhoitajaa. Koulutus kesti kaksi vuotta, ja se toteutettiin osa-aikaopiskeluna. Opiskelijat olivat osan viikosta töissä, ja työnantajat maksoivat koulutuksen.

Pilottitoteutuksen jälkeen täydennyskoulutus on jatkunut VIDissä maksullisena, ja opiskelijapaikkoja on 20. Opintojen sisältö on lähes sama kuin OsloMetin järjestämässä täydennyskoulutuksessa. VIDissä opiskeluun ei kuitenkaan kuulu opinnäytetyötä, vaan opiskelijat tekevät joka lukukausi kirjallisen tehtävän, jossa he hyödyntävät tieteellistä lähdemateriaalia. Opintoihin kuuluu kolme harjoittelua: mielenterveytyön (7 viikkoa), vanhustenhoidon (7 viikkoa) ja kotisairaanhoidon harjoittelu (8 viikkoa). Opiskelijat on sijoitettu sairaanhoitajan tutkintokoulutuksen ryhmiin, eli he eivät opiskele erillisenä ryhmänä. Sekä OsloMetissä ja että VID:ssä opiskelu tutkintokoulutuksen ryhmissä on mahdollista hyvän norjan kielen taidon ansiosta. Molempien koulutusten pääsyvaatimuksena on vähintään taitotason B2 norjan kielen taito.

Australiassa maahan muuttaneiden sairaanhoitajien pätevöitymisestä vastaa The Nursing and Midwifery Board of Australia (NMBA). Rekisteröityminen AHPRAan¹⁴ (Australian Health Practitioner Regulation Agency) kestää noin kuusi kuukautta. Prosessin aikana arvioidaan todistusten vastaavuutta ja varmistetaan hakijan riittävä kielitaito. Englannin kielen koe (Academic IELTS¹⁵ test) on neliosainen ja sisältää luetun ymmärtämisen, kirjoittamisen, kuullun

ymmärtämisen ja puhumisen osiot. Testin läpäiseminen vaatii erinomaista englannin kielen taitoa. Lisäksi sairaanhoitajien on suoritettava täydentäviä teoriaopintoja yliopistossa ja käytännön taitokoe. Lisäksi viranomaiset vaativat erittäin tarkat selvitykset hakijan lähtömaassa suorittaman koulutuksen järjestäjiltä.

Yhdysvalloissa ammatinharjoittamisoikeuden saamiseksi vaaditaan akkreditoitu, rekisteröity sairaanhoitajakoulutus ja voimassa oleva ammatinharjoittamislupa lähtömaasta. Lisäksi vaaditaan vähintään kahden vuoden työkokemus. Joissakin osavaltioissa (esim. Texas ja Kalifornia) sairaanhoitajien on suoritettava lisäopintoja, kuten Foreign Educated Nurses (FEN)¹⁶ -kurssi. Kurssiin kuuluu 240 tuntia opiskelua, josta osa toteutuu lähiopetuksessa ja osa kliinisessä harjoittelussa. Kliininen harjoittelu tehdään laillistetun sairaanhoitajan valvonnassa. Lisäksi sairaanhoitajan englannin kielen taidon tulee olla erinomainen eli proficiency-tasolla ja hänen on läpäistävä NCLEX-RN -testi¹⁷ (National Council Licensing Examination - Registered Nurse). Hänellä on myös oltava voimassa oleva elvytystaidon kurssitodistus sekä viisumi tai pysyvä oleskelulupa.^{18,19}

Kanadassa pätevöityminen tapahtuu eri provinseissa eri käytäntöjen mukaan, joten sairaanhoitajan on hyvä tietää etukäteen, mille alueelle hän haluaa työllistyä. Hänen tulee hakea lisenssiä NNAS:sta²⁰ (National Nursing Assessment Service), joka toimii sekä Yhdysvalloissa että Kanadassa. Ensimmäinen askel on verkkopalvelussa tehtävä rekisteröityminen, joka on maksullinen. Sen jälkeen NNAS toimittaa hakijalle dokumentit hänen aikaisempien oppilaitostensa ja työnantajien täytettäväksi. Hakijan on toimitettava vuoden

kuluessa rekisteröitymisestä tiedot omasta koulutuksestaan ja työhistoriastaan viimeisten viiden vuoden ajalta sekä muut olennaiset tiedot. Riittävä englannin kielen (ja Quebecissä usein myös ranskan kielen) taito on osoitettava NCLEX-kokeella. Hakuprosessi on helppo hoitaa myös ulkomailta käsin, ja NCLEX-koe on mahdollista suorittaa muuallakin kuin Kanadassa.^{21,22}

Pätevöitymisen hinta

Pätevöityminen on sairaanhoitajalle maksullista riippuen prosessia organisoivasta tahosta. Seuraavaksi tarkastellaan pätevöitymisen hintoja keväällä 2020. Tarkemmat ja ajantasaiset tiedot hinnoista löytyvät aiemmin tässä luvussa mainituilta verkkosivustoilta. Esimerkiksi Ruotsissa Sosiaalivaltio rahoittaa täydennyskoulutuksen ja maksaa osallistujan puolesta myös osallistumismaksun, jos hänellä on oleskelulupa. Sairaanhoitajan on kuitenkin itse maksettava rekisteröinti, jonka hinta on 870 kr eli 80 €. Saksassa kustannukset vaihtelevat liittovaltioittain mutta ovat tuhansissa euroissa.

Norjassa ammatinharjoittamisluvan hakeminen terveystieteiden viranomaiselta (Helsedirektoratet) maksaa noin 3100 €. Todistusten vertailuprosessi maksaa 1665 kr eli 145 €, lainsäädäntö- ja lääkehoitokurssit maksavat yhteensä 25 000 kr eli 2175 € ja kirjallinen koe ja käytännön taitokoe yhteensä 9000 kr eli 783 €. Myös täydennyskoulutukset ovat maksullisia. OsloMetin järjestämästä koulutuksesta on maksettava vain 860 kr:n eli noin 82 €:n lukukausimaksu, sillä

OsloMet saa rahoituksen valtiolta. Vuoden kestävä koulutus maksaa siis noin 164 €. Säätiön omistamassa VIDissä täydennyskoulutuksen pilottitoteutus oli opiskelijoille ilmainen, mutta nyt koulutus maksaa lukukaudessa 15780 kr eli noin 1494 €. Kahden vuoden osa-aikainen täydennyskoulutus maksaa siis yli 60000 kr eli lähes 6000 €.

Isossa-Britanniassa sairaanhoitajan on maksettava pätevöitymisprosessista sen eri vaiheissa, ja kokonaiskustannukset testeineen ja osallistumismaksuineen ovat 1170 £ eli noin 1340€. Todistusten arviointi maksaa 140 £ eli 160 €, teoriakoe verkossa (CBT) 83 £ eli 95 € ja OSCE-testi ensimmäisellä kerralla 794 £ eli 908 €. Jos OSCE-testissä pitää uusia vähintään neljä simulaatiotilannetta, uusimisen hinta on 794 £. Jos taas uusii vähemmän kuin neljä simulaatiotilannetta, uusimisen hinta on 397 £ eli 454 €. Rekisteröintimaksu on 153 £ eli 175 €.

Australiassa pätevöitymishakemuksen hinta on 520 AUD eli noin 339 €, mutta teoriaopinnot ja käytännön taitokoe sekä muut kustannukset nostavat huomattavasti koko prosessin hintaa. Pätevöitymisvaatimukset vaihtelevat jonkin verran eri vuosina.

Yhdysvalloissa rekisteröintiprosessi on kallis. Jo pelkkä FEN-kurssi maksaa 1750 \$ eli 1600 € ja rekisteröinti noin 350 \$ eli 322 €. Lisäksi pätevöityvän sairaanhoitajan on maksettava myös muita kustannuksia. Kanadassa rekisteröintiprosessi on ehkä vähän halvempi, mutta kustannukset koostuvat monista eri maksuista.

Muiden maiden tapaan maahan muuttanut sairaanhoitaja joutuu maksamaan pätevöitymisestään myös Suomessa. EU- tai ETA-maiden ulkopuolelta tulevan ammattihenkilön laillistaminen ja

nimikesuojaus maksaa 400 €. Sen lisäksi sairaanhoitajan on yleensä maksettava useita satoja euroja esimerkiksi todistusten hankkimisesta ja käännöksistä.

Vaatimukset osaamisen lähtötasosta ja kielitaidosta

Osaamisen lähtötaso ja jopa sairaanhoitajan lähtömaa vaikuttavat pätevyymisprosessiin sekä mahdollisen lisäkoulutuksen laajuuteen. Yleensä aikaisemmin suoritetun tutkinnon tason on vastattava maan vaatimuksia. Esimerkiksi Suomessa sairaanhoitajilta vaaditaan alempi eli bachelor-tason korkeakoulututkinto (EQF6), mutta Saksassa riittää toistaiseksi opistotason koulutus (EQF5). Alkuperäisten todistusten lisäksi tarvitaan myös niiden käännökset, joiden on yleensä oltava virallisia käännöksiä kyseisen maan kielellä. Suomessa kelpaavat myös englanninkieliset käännökset. Todistusten oikeellisuuden tarkistus kestää kaikkialla kuukausia. Odotusaikana onkin hyvä pyrkiä oppimaan kieltä ja löytämään työtä.

Saksassa todistusten oikeellisuuden tarkistaa jokaisessa liittovaltiossa yksi viranomainen, jolle lähetetään alkuperäiset todistukset ja niiden käännökset. Ennen todistusten lähettämistä tarvitaan poliisiin myöntämä rikosrekisteriote, josta ilmenee, ettei henkilöllä ole estettä sairaanhoitajan ammatin harjoittamiseen. Todistusten lisäksi huomioidaan alan työkokemus, jolla voidaan kompensoida puutteita todistusten yhdenvertaisuudessa. Saksassa sairaanhoitajalta vaaditaan myös lääkärintodistus hyvästä terveydentilasta. Myös

Isossa-Britanniassa pätevytyväältä sairaanhoitajalta tarvitaan rikosrekisteriote sekä todistus hyvästä terveydentilasta, minkä lisäksi on toimitettava tieto suosittelijoista, joihin viranomaiset ottavat yhteyttä.

Ruotsissa todistusten oikeellisuus tarkistetaan Sosiaalivaltiossa ja Norjassa Helsedirektoratetissa. Norjassa pätevytyymishakemusta ei aina hyväksytä esim. Afganistanista, Irakista, Somaliasta tai muusta maasta muuttaneiden kohdalla, jos maassa on ollut sota- tai muu katastrofitilanne ja siksi dokumenttien saanti on vaikeaa tai alkuperäiset todistukset ovat tuhoutuneet. Kielitaitovaatimuksena on vähintään hyvä kyseisen maan kielen taito. Suomessa Valvira edellyttää toistaiseksi B1-tason kielitaitoa, mutta esimerkiksi Saksassa vaaditaan B2-tason saksan kielen taito ja kielitodistus hyväksytään vain tietyiltä testaustahoilta. Ruotsissa täydennyskoulutukseen osallistuvilta vaaditaan B1-tason ruotsin kielen taito (Svenska 3), kun taas Norjassa vaaditaan B2-tason norjan kielen taito ja lisäksi englannin kielen taito korkeakouluopinnoissa. Pelkällä englannin kielen taidolla ei voi toimia sairaanhoitajana muualla kuin englanninkielisissä maissa.

Isossa-Britanniassa englannin kielen taidon on oltava erinomainen ja se pitää osoittaa NMC:n (Nursing and Midwifery Council) hyväksymillä testaustahoilla, esim. International English Language Testing System (IELTS).¹⁵ Kielitaitovaatimuksen voidaan nähdä täyttyvän myös, jos henkilö on suorittanut sairaanhoitajan tutkintokoulutuksen englanniksi tai työskennellyt alalla englanninkielisessä maassa vähintään vuoden. Silloinkin henkilön on toimitettava vaadittavat dokumentit tutkinnosta tai työkokemuksesta.

Myös Australiassa, Yhdysvalloissa ja Kanadassa vaaditaan erinomainen englannin kielen taito. Kanadan eri provinseissa hakijoille tehdään myös ammatillisia pätevyysarviointeja. Esimerkiksi Albertan provinssissa tehdään Filippiineiltä, Intiasta ja Nigeriasta tuleville sairaanhoitajille pätevyysarviointi Substantially Equivalent Competency (SEC) assessment.²³

Yhteenveto

Maahan muuttaneen sairaanhoitajan pätevyymisestä löytyy yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia vertailtaessa muita maita ja Suomea. Suomea lukuun ottamatta pätevyymisprosessista on koottu tietoa maakohtaisille verkkosivustoille. Kustannusten kannalta pätevyyminen on edullisinta Ruotsissa, koska Sosiaalhallitus rahoittaa täydennyskoulutuksen. Muissa maissa prosessin eri vaiheet ovat maksullisia ja hinta riippuu siitä, mitä väylää pitkin hankkii laillistuksen.

Pätevyyminen vaatii hyvää kielitaitoa, ja useimmissa maissa kielitaitovaatimus on korkeampi kuin Suomessa. Kielitaidon tulee olla vaaditulla tasolla ennen testien tai täydennyskoulutuksen suorittamista. Testien ja täydennyskoulutusten järjestämisvastuu on keskitetty kaikissa vertailtavissa maissa tietyille tahoille, esim. muutamalle korkeakoululle tai julkiselle viranomaiselle.

Todistusten oikeellisuus tarkistetaan joka maassa, ja se kestää kuukausia. Myös teoretiset ja käytännön taidot tulee osoittaa kaikkialla joko testeillä tai erilaisilla täydennyskoulutuksilla. Usein

käytännön taitojen osoittamiseen käytetään OSCE-testiä. Suomea lukuun ottamatta täydennyskoulutukset toteutetaan yleensä päiväopiskeluna. Suomalainen verkossa toteutettava SOTE-silta -täydennyskoulutus onkin eräänlainen edelläkävijä muiden maiden koulutuksiin verrattuna.

Pätevyymiseen vaaditaan maasta riippumatta seuraavat dokumentit:

- Henkilöllisyystodistus
- Rikosrekisteriote (esitettävä hakuvaiheessa tai myöhemmin)
- Rokotustodistus ja selvitys omasta terveydentilasta (lääkärintodistus)
- Curriculum vitae eli tiedot koulutuksesta ja työkokemuksesta
- Sairaanhoitajakoulutuksen opintosuoritusote ja tutkintotodistus
- Sairaanhoitajakoulutuksen opetussuunnitelma sekä opintojaksojen tarkat sisällöt ja tuntimäärät
- Sairaanhoitajakoulutuksen aikana tehtyjen kliinisten harjoittelujaksojen harjoittelupaikat ja tuntimäärät, harjoittelua koskevien EU-direktiivien täytyminen sekä mahdolliset sairastumiset ja poissaolot harjoittelujaksoilta
- Todistus ammatinharjoittamisoikeudesta lähtömaassa

- Mahdollisesti oppilaitoksen tai suosittelijan laatima suosituskirje
- Työtodistukset valmistumisen jälkeisestä työstä
- Todistus vaadittavasta kielitaidosta: IELTS tai vastaava hyväksytyn viranomaisen järjestämä kielitesti
- Kaikki todistukset englannin ja/tai kohdemaan kielellä, virallisen kielenkääntäjän kääntäminä ja virallisella leimalla varustettuina

Kaikissa maissa on varattava riittävästi aikaa pätevytymisprosessiin ja huomioitava, että edellä mainittujen dokumenttien on oltava valmiina jo ennen varsinaisen prosessin ja mahdollisesti vaadittavien lisäopintojen alkamista. Lisäksi sairaanhoitajalta vaaditaan kaikissa maissa omatoimisuutta, itseohjautuvuutta sekä ennen kaikkea hyvää kielitaitoa, jotta hän selviää prosessin eri vaiheista.

Lähteet:

- 1 Valvira. Luettu 16.3.2020 <https://www.valvira.fi/>
- 2 The Nursing and Midwifery Council. Luettu 16.3.2020 <https://www.nmc.org.uk/registration/joining-the-register/trained-outside-the-eueea/>
- 3 Socialstyrelsen. Luettu 15.4.2020 <https://legitimation.socialstyrelsen.se/sv/utbildad-utanfor-eu-och-ees/sjukskoterska>
- 4 Anerkennung in Deutschland. Luettu 15.4.2020 <https://www.anerkennung-in-deutschland.de/html/de/ausbildungsberufe.php>
- 5 Helsedirektoratet. Luettu 2.9.2020 <https://www.helsedirektoratet.no/english/authorisation-and-license-for-health-personnel>
- 6 OsloMet (Oslo Metropolitan University). Luettu 2.9.2020 <https://www.oslomet.no/s?q=kompletterende>
- 7 VID (Vitenskapelig, Internasjonal og Diakonal). Luettu 2.9.2020 <https://www.vid.no/nyheter/glade-studenter-feire-at-de-kan-soke-norsk-autorisasjon-som-sykepleiere/>
- 8 Nursing and Midwifery Board of Australia. Luettu 14.5.2020 <https://www.nursingmidwiferyboard.gov.au/registration-and-endorsement/international.aspx>
- 9 Nova Scotia College of Nursing. Luettu 14.5.2020 <https://www.nscn.ca/registration-licensing>
- 10 NCSBN. Luettu 14.5.2020 <https://www.ncsbn.org/boards.htm>.
- 11 ENIC-NARIC. Luettu 14.5.2020 <https://www.enic-naric.net/>
- 12 OSCE (The objective structured clinical examination). Luettu 14.5.2020 https://www.oscehome.com/What_is_Objective-Structured-Clinical-Examination_OSCE.html
- 13 Euroopan unioni 2003. *Eurooppalainen viitekehys: Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen eurooppalainen viitekehys*. WSOY, Helsinki.
- 14 AHPRA, Australian Health Practitioner Regulation Agency. Luettu 14.5.2020 <http://www.ahpra.gov.au/>
- 15 IELTS. Luettu 14.5.2020 <http://www.ielts.org/>

- 16 Foreign Educated Nurses-course (FEN). Luettu 14.6.2020 <https://www.sdstate.edu/nursing/refresher-course-rn>
- 17 NCLEX-RN (National Council Licensing Examination - Registered Nurse). Luettu 10.6.2020 <https://www.ncsbn.org/nclex.htm>
- 18 MIMS CAREER. Luettu 14.6.2020 <https://nurse-job.mims.com/blog/21/how-to-work-as-a-nurse-in-the-usa/>
- 19 Nursing Licensure. Luettu 1.6.2020 <https://www.nursinglicensure.org/articles/rn-licensing.html>
- 20 NNAS. Luettu 14.6.2020 <https://www.nnas.ca/>
- 21 Moving2Canada. Luettu 10.6.2020 <https://moving2canada.com/nursing-jobs-in-canada/>
- 22 FW Canada. Luettu 10.6.2020 <https://www.canadianimmigration.net/work/nurses/>
- 23 Saskatchewan Polytechnic. Luettu 15.6.2020 <https://saskpolytech.ca/about/school-of-nursing/ien/sec-assessment.aspx>

Ulkomailla suoritetulla koulutuksella sosiaalihuollon laillistetuksi ammattihenkilöksi

JARI HELMINEN

Ulkomailla sosiaali-alan koulutuksen suorittanut henkilö voi hakea sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta oikeutta harjoittaa sosionomin, geronomin tai kuntoutuksenohjaajan ammattia Suomessa. Tässä mikrokirjan luvussa kerrotaan ammatinharjoittamisoikeuden hakuprosessista edellä mainittujen ammattinimikkeiden kohdalla.

Sosiaalihuollon laillistetuksi ammattihenkilöksi ammattikorkeakoulusta

Suomessa on yksi sosiaalialan ammattikorkeakoulututkinto, sosionomi (AMK). Geronomi (AMK) ja kuntoutuksen ohjaaja (AMK) ovat sosiaali- ja terveysalan yhteisiä ammattikorkeakoulututkintoja.^{1,2,3} Vuonna 2020 sosionomi (AMK) -tutkinnon voi suorittaa yhdeksässätoista, geronomi (AMK) -tutkinnon viidessä ja kuntoutuksen ohjaaja (AMK) -tutkinnon kahdessa ammattikorkeakoulussa.⁴

Sosionomin, geronomin ja kuntoutuksen ohjaajan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet voivat hakea oikeutta toimia sosiaalihuollon laillistettuina ammattihenkilöinä Sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontavirasto Valviralta. Laillistetuilla ammattihenkilöillä on oikeus käyttää heille myönnettyä ammattinimikettä ja toimia kyseisessä ammatissa. Laillistettuja ammattihenkilöitä ovat sosionomin, geronomin ja kuntoutuksen ohjaajan lisäksi sosiaalityöntekijät. Nimikesuojattuja ammattihenkilöitä ovat esimerkiksi lähihoitaja, kodinhoitaja ja kehitysvammaistenhoitaja.^{5,6,7}

Sosiaalihuollon ammattioikeuksien sääntely Suomessa

Euroopan unioni on luonut säännöstöä ammattipätevyysien tunnustamiseen. Tällä on edistetty vapaata liikkuvuutta Euroopan unionin alueella.^{8,9} Säännöstöön nojautuen Suomessa otettiin käyttöön

tammikuussa 2016 uudistettu laki ammattipätevyysien tunnustamisesta.¹⁰ Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä tuli käyttöön muutama kuukausia myöhemmin maaliskuussa 2016.⁶

Valvira voi myöntää Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen valtioissa koulutetuille, kyseisten valtioiden kansalaisille oikeuden harjoittaa sosiaalihuollon ammattia Suomessa. Lisäksi Valvira voi myöntää hakemuksen perusteella oikeuden myös Euroopan unioniin ja Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa koulutuksen suorittaneelle henkilölle. Sosiaalihuollon ammatinharjoittamisoikeuden hakemisessa on eroja sen perusteella, onko henkilön koulutus suoritettu Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen jäsenvaltiossa vai näiden ulkopuolella, ja onko henkilö Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen valtion kansalainen vai ei. Erot hakemisessa koskevat riittävän suomen tai ruotsin kielen taidon osoittamista todistuksella.^{6,11}

Hakeminen sosiaalihuollon laillistetuksi ammattihenkilöksi ulkomaisella koulutuksella

Hakuprosessi sosiaalihuollon laillistetuksi ammattihenkilöksi muualla kuin Suomessa suoritetulla koulutuksella on kuvattu taulukossa yksi. Kyseinen hakuprosessi koskee sosionomin, geronomin ja kuntoutuksenohjaajan ammattinimikkeitä.

Hakuprosessin vaiheet

1	Ulkomailla koulutuksen suorittanut toimittaa hakemuksen liitteineen Valviralle.
2	Valvira tarkistaa, että hakemus ja tarvittavat asiakirjat ovat saapuneet. Valvira tarkistaa myös asiakirjojen oikeellisuuden ja hakijan mahdollisen ammattioikeuden kotivaltiossaan.
3	Valvira pyytää lausunnon ammattikorkeakoululta, jos hakija on suorittanut koulutuksen, josta Valvira ei ole aiemmin pyytänyt lausuntoa ammattikorkeakoululta.
4	Ammattikorkeakoulu arvioi hakijan suorittaman koulutuksen ja käytännön osaamisen (työkokemuksen) vastaavuuden Suomessa suoritettun koulutuksen kanssa ja tekee lausunnon.
5	Valvira antaa hakijalle päätöksen lausuntoon tutustuttuaan. Prosessi päättyy, jos hakija saa Valviralta myönteisen tunnustamispäätöksen eli hänelle myönnetään oikeus toimia sosiaalihuollon laillistettuna ammattihenkilönä tai jos hän saa kielteisen päätöksen, jolloin hänelle ei myönnetä oikeutta toimia sosiaalihuollon laillistettuna ammattihenkilönä. Prosessi jatkuu, jos hakija saa Valviralta ehdollisen päätöksen.

Taulukko 1. Kuvaus sosiaalihuollon laillistetun ammattihenkilön hakuprosessista ulkomailla suoritetulla koulutuksella.^{11, 12, 13}

6	Ehdollisen päätöksen saaneelta hakijalta edellytetään korvaavia toimenpiteitä, hänen oman valintansa mukaan joko kelpoisuuskoe tai sopeutumisaikaa. Valvira määrää kelpoisuuskokeen suorituspaikan ja pääasiallisen sisällön. Kelpoisuuskokeen valinnut henkilö sopii kokeesta ammattikorkeakoulun kanssa. Sopeutumisajan valinnut henkilö hankkii itselleen työpaikan ja toimittaa sopeutumisaikaa koskevan sopimuksen Valviraan. Valvira määrää sopeutumisajan pituuden ja tehtävät sekä työnantajan esityksestä valvojana toimivalta henkilöltä vaadittavan kelpoisuuden ja työkokemuksen.
7	Hakija hakee lopullista laillistusta Valviralta. Hakijan on esitettävä todistus kelpoisuuskokeen tai sopeutumisajan suorittamisesta hakiessaan lopullista ammattinimikkeen käyttöoikeutta ja ammatinharjoittamisoikeutta. Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolella koulutuksen suorittaneelta hakijalta voidaan pyytää todistus riittävästä suomen tai ruotsin kielen taidosta. Todistus riittävästä suomen tai ruotsin kielen taidosta voidaan pyytää myös Euroopan unionin alueella ja Euroopan talousalueella koulutuksen suorittaneelta, joka ei ole Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen valtion kansalainen. Kun kelpoisuuskoe tai sopeutumisaika on suoritettu asianmukaisesti, Valvira myöntää laillistuksen.

Kun henkilö hakee oikeutta toimia sosiaalihuollon laillistettuna ammattihenkilönä ulkomailla suoritetun koulutuksen perusteella, hän käynnistää hakuprosessin toimittamalla hakemuksen ja sen edellyttämät liitteet Valviralle. Hakemuksen liitteenä on oltava muun muassa koulutuksen perusteella myönnetty tutkintotodistus tai muu asiakirja, joka hakijan kotivaltiossa vaaditaan sosiaalihuollon ammatin harjoittamiseen. Valvira tarkistaa asiakirjojen oikeellisuuden.^{11,12,13}

Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden nimitykset sosionomi, geronomi ja kuntoutuksen ohjaaja perustuvat samannimisiin ammattikorkeakoulututkintoihin. Kun laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä otettiin käyttöön vuonna 2016,⁶ Valvira ja ammattikorkeakoulut sopivat, että Valvira pyytää lausunnon tavallisesti joko Diakonia-ammattikorkeakoululta tai Metropolia Ammattikorkeakoululta. Ammattikorkeakoulut tekevät lausunnon Valviralta saamansa kirjallisen aineiston eli hakemuksen ja sen liitteiden perusteella. Ammattikorkeakoululla on mahdollisuus esittää, että Valvira pyytää hakijalta lisäaineistoa, jos aineisto on riittämätön lausunnon laatimiseen.^{12,13}

Henkilöltä, joka hakee oikeutta toimia sosiaalihuollon laillistettuna ammattihenkilönä, voidaan edellyttää korvaavana toimenpiteenä joko kelpoisuuskoetta tai sopeutumisaikaa. Kelpoisuuskoete tai sopeutumisaikea voidaan määrätä, jos hakijan suorittaman koulutuksen ja Suomessa sosionomin, geronomin tai kuntoutuksenohjaajan ammattiin pätevöittävän koulutuksen välillä on olennaisia eroja. "Olenaisia eroja" viittaa siihen, että hakijan ulkomailla suorittama koulutus poikkeaa osaamistavoitteiden ja -sisältöjen osalta keskeisesti Suomessa ammatin harjoittamisen edellyttämästä koulutuksesta.

"Valvira myöntää laillistuksen, kun kelpoisuuskoete tai sopeutumisaikea on suoritettu asianmukaisesti."

Hakijan suorittaman koulutuksen tai koulutusten lisäksi lausuntoa tehtäessä voidaan ottaa huomioon myös hänen työkokemuksensa.^{12,13}

Lausunnossa ja hakijalle annettavassa päätöksessä kuvataan kelpoisuuskoeteen aihealue tai aihealueet sekä sopeutumisajan kesto ja sisältö. Hakija valitsee joko kelpoisuuskoeteen tai sopeutumisajan.^{11,12,13} Kelpoisuuskoeteesta kerrotaan laajemmin *Kokemuksia maahanmuuttajien SOTE-silta -täydennyskoulutuksesta* -julkaisun luvussa "Oppiminen ja sosiaalialan osaamisen näyttö kelpoisuuskoeteessa". Jos hakija valitsee sopeutumisajan, hän hankkii itselleen työpaikan. Hän lähettää työnantajan kanssa solmimansa kirjallisen sopimuksen sopeutumisajasta Valviralle. Sopeutumisaikea voi kestää yhdestä vuodesta kolmeen vuoteen. Tavallisesti sen pituus on joko vuoden, puolitoista vuotta tai kaksi vuotta. Sopeutumisaikeana henkilön tulee olla työyksikön ylläpitäjän palveluksessa.^{11,12,13}

Kun hakija on suorittanut kelpoisuuskokeen tai sopeutumisajan hyväksytysti, hän hakee Valviralta lopullista laillistusta ammattinimikkeen käyttämiseen ja ammatin harjoittamiseen. Valvira myöntää laillistuksen, kun kelpoisuuskoee tai sopeutumis aika on suoritettu asianmukaisesti.^{11,12,13}

Hakuprosessi on ammattikorkeakoulujen mukaan toimiva

Vuoden 2017 alusta toukokuun 2020 loppuun mennessä Diakonia-ammattikorkeakoulu ja Metropolia Ammattikorkeakoulu ovat käsitelleet 32 Valviralle toimitettua hakemusta, joissa henkilö on hakenut ulkomailla suoritetulla koulutuksella oikeutta toimia laillistettuna sosiaalihuollon ammattihenkilönä Suomessa.¹² Näin ollen hakemuksia on käsitelty noin kymmenen vuosittain. Vuoden 2018 loppuun mennessä Valvira oli myöntänyt 38 henkilölle sosionomin ammattioikeuden ulkomailla suoritetun koulutuksen perusteella.¹⁴ Tyypillistä onkin, että ulkomailla sosiaalialan koulutuksen suorittanut hakee oikeutta toimia nimenomaan sosionomina Suomessa. Hakuprosessi on koettu ammattikorkeakouluissa toimivaksi. Hakijat puolestaan ovat kokeneet hakuprosessin kokonaiskestoltaan liian pitkäksi ja kustannuksiltaan liian kalliiksi. Kelpoisuuskokeesta he ovat sen sijaan antaneet hyvää palautetta.¹²

Lähteet:

- 1 Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. (2017). *Sosionomi tuottaa hyvinvointia läpi elämänkaaren. Ammattikorkeakoulutus sosiaalialan muutoksen edistäjänä. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n työryhmän selvitys sosiaalialan tilanteesta ja kehityksestä 2017*. Helsinki: Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. Luettu 14.4.2020 <http://www.arene.fi/julkaisu/raportit/sosionomiselvitys/>
- 2 Opetushallitus & Opetus- ja kulttuuriministeriö. Opinpolku. Sosiaaliala ammattikorkeakoulussa. Luettu 14.4.2020 <https://opintopolku.fi/wp/ammattikorkeakoulu/mita-amkssa-voi-opiskella/sosiaaliala-ammattikorkeakoulussa/>
- 3 Opetushallitus & Opetus- ja kulttuuriministeriö. Opinpolku. Terveys- ja hyvinvointialat ammattikorkeakoulussa. Luettu 14.4.2020 <https://opintopolku.fi/wp/ammattikorkeakoulu/mita-amkssa-voi-opiskella/terveys-ja-hyvinvointialat-ammattikorkeakoulussa/>
- 4 Opetus- ja kulttuuriministeriö. Ammattikorkeakoulujen toimiluvat. Luettu 14.4.2020 <https://minedu.fi/toimiluvat>
- 5 HE 354/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihuollon ammattihenkilöistä ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta annetun lain muuttamisesta 354/2014 vp. Luettu 14.4.2020 <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140354>
- 6 L 817/2015. Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150817>
- 7 Valvira, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira. Sosiaalihuollon ammattioikeudet. Luettu 14.4.2020 <https://www.valvira.fi/sosiaalihuolto/sosiaalihuollon-ammattioikeudet>
- 8 EU 2005/56, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/36/EY. Luettu 14.4.2020 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:02005L0036-20140117&from=EN>

- 9 EU 2013/55. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/36/EY. Luettu 14.4.2020 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0055&from=FI>
- 10 L 1384/2015. Laki ammattipätevyyden tunnustamisesta. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151384>
- 11 Valvira, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira. Ulkomailla tutkinnon suorittaneet. Luettu 14.4.2020 <https://www.valvira.fi/sosiaalihuolto/sosiaalihuollon-ammattioikeudet/ulkomailla-tutkinnon-suorittaneet>
- 12 Helminen, J. 2019. *Sosionomin ammattiin ulkomailla suoritetulla koulutuksella – Ammattipätevyyden arviointi ja ammatinharjoittamisoikeuden hakeminen Suomessa.* (Diak Puheenvuoro 27). Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Luettu 14.4.2020 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-346-9>
- 13 Hyttinen, S. 2017. *Ammattioikeuden myöntäminen ulkomailla suoritetun tutkinnon perusteella.* Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira. (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Valviran lakimies Sanna Hyttisen julkaisematon PowerPoint esitys.)
- 14 Pohjola, A. 2019. *Sosiaalihuollon ammattihenkilölain (817/2015) muutostarpeita koskeva selvitys. Selvityshenkilöraportti.* Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:16. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Luettu 14.4.2020 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4043-7>

Vaikuttavuutta monialaisella yhteistoiminnalla

Tuloksellista täydennyskoulutusta

KAIJA MATINHEIKKI-KOKKO

Tuloksellinen täydennyskoulutus on ammattipätevyyden vaatimuk-
sia vastaavaa koulutusta. Tuloksellisuus täydennyskoulutuksessa
edellyttää myös työelämälähtöisyyttä, jatkuvuutta koulutuksen ker-
taluonteisen pilotoinnin sijaan, monimuotoisten opetusohjelmien ja
-menetelmien kehittämistä sekä täydennyskoulutuksen verkostoa.
Tässä mikrokirjan luvussa kootaan yhteen täydennyskoulutuksen tu-
loksellisuuden nykytilaa ja haasteita sosiaali- ja terveysalan korkea-
koulutettujen maahanmuuttajien kohdalla.

Tuloksellisen täydennyskoulutuksen avainominaisuuksia ja haasteita

Korkeakoulutettujen maahanmuuttajien työllistymistä ammattiaan
vastaavaan työhön voidaan edistää tehokkaasti täydennyskoulutuk-
sella. Näin osoittavat SOTE-silta -koulutuksen tulokset sekä aiemmin

toteutuneiden SPECIMA-hankkeiden¹ ja URAREITTI-hankkeen tu-
loks^{2,3,4,5}. Maahanmuuttajien urakehityksestä Suomessa ei kuiten-
kaan ole saatavilla pitkittäisseurantaan perustuvia tietoja.

Täydennyskoulutuksen tuloksellisuuteen vaikuttavina avainomi-
naisuuksina on kansainvälisessä seurantatutkimuksessa nostettu
seuraavia yhteisiä tekijöitä.⁶

1. Koulutuksen tarvelähtöinen sisältö ja toteutus
2. Resurssien, välineiden ja rahoituksen turvaaminen
pitkäkestoisesti
3. Tehokas arviointi, työvalmiuteen keskittyminen ja jatkuva
ohjaustuki koulutettaville
4. Täydennyskoulutuksen toteutus oppilaitoksissa, joissa
on kyseisen koulutusalan mukaista koulutusta
5. Toimiva vuorovaikutus oppilaitoksen, työnantajien
ja ammattipätevyyttä sääntelevän viranomaisen välillä

Maahanmuuttajille tarjotuissa sosiaali- ja terveysalan täydennys-
koulutuksissa on Suomessa merkittäviä eroja niiden kestossa, ajoit-
uksessa, rakenteessa ja sisällöissä. Täydennyskoulutusta on toteu-
tettu tarvelähtöisesti, mutta lyhytkestoisina projekteina. Suomessa
tuloksellisuuden yksi avainhaaste onkin täydennyskoulutuksen
taloudellinen kestävyys. Monet koulutukset käynnistetään pilottira-
hoituksella. Kun rahoitus päättyy, myös maahanmuuttajille tarjottu
maksuton täydennyskoulutus joudutaan lopettamaan.

Toinen haaste on alan harjoittelupaikkojen turvaaminen ja työelämäohjaus täydennyskoulutuksessa. Maahanmuuttajataustaisten ammattilaisten osaamisen arviointi on tapahtunut Suomessa pitkälti dokumenttipohjaisesti eri maiden koulutusjärjestelmien ja opetussuunnitelmien vertailuna.⁷ Myös maahanmuuttajien työelämävalmiuksien arviointi on perustunut pitkälti todistusdokumentteihin. Kansainvälinen tutkimus ja kokemukset Suomessa kuitenkin osoittavat, että tuloksellisessa täydennyskoulutuksessa opiskelijoille tulee tarjota alaa vastaavia harjoittelupaikkoja ja työelämäohjausta. SOTE-silta -täydennyskoulutuksessa on vastattu tähän haasteeseen käynnistämällä koulutus ammattitaidon ja osaamisen arvioinnilla, johon sisältyy myös työelämävalmiuksien arviointi ja ohjaus. Arviointia ja ohjausta on toteutettu myös simulaatiotilanteissa alan toimintaympäristössä.

Maahanmuuttajien täydennyskoulutus kilpailee usein harjoittelupaikoista tutkintokoulutusten kanssa. Työnantajilla ei välttämättä ole kokemusta työskentelystä maahanmuuttajien kanssa, jolloin maahanmuuttajien ohjaus koetaan haastavammaksi kuin suomalaisopiskelijoiden ohjaus, vaikka ohjaus tapahtuisikin suomen kielellä. Tällöin täydennyskoulutuksessa tulisi kyetä tarjoamaan koulutusta myös maahanmuuttajien työelämäohjaajille. Hoitoalan työntekijöiden irrottaminen työaikana tapahtuvaan koulutukseen on kuitenkin osoittautunut haasteelliseksi. SOTE-silta -koulutuksessa asia on ratkaistu siten, että opettajat ohjaavat opiskelijaa myös työpaikalla ja työyhteisöissä. Erityisesti suomen kielitaidon ohjaus autenttisissa työympäristöissä on saanut myönteistä opiskelijapalautetta.

Kolmas haaste liittyy täydennyskoulutusten opetussuunnitelmien ja toteutuksen kehittämiseen. Koulutuksen järjestäjän tuntemus eri koulutusjärjestelmistä suhteessa suomalaisiin koulutus- ja ammattivaatimuksiin mahdollistaa räätälöidyn täydennyskoulutuksen suunnittelun maahanmuuttajille. Suomessa on standardoituja kokeita ulkomailta lääkärin tutkinnon suorittaneille, mutta muiden sosiaali- ja terveysalan ammattien kohdalla arviointikäytäntöjä ja niihin pohjaavia koulutusratkaisuja on kehitetty projekti- ja opettajakohtaisesti. Standardoituja testejä ja simulaatioon perustuvaa osaamisen arviointia on kehitetty mm. suomi toisena kielenä -taitojen arviointiin. SOTE-silta -koulutuksen vahvuutena on ammatin vaatiman suomen kielen taidon huomioiminen opetuksessa ja ohjauksessa sekä maahanmuuttajan kielitaidon arvioiminen osana ammatillista osaamista ja pätevyyttä.

Täydennyskoulutus edellyttää verkostomaista ja monialaista ammatillista osaamista. Neljäs haaste onkin määritellä, miten, missä ja milloin täydennyskoulutus toteutetaan. SOTE-silta -koulutuksessa on luotu oppilaitosten kesken verkosto, jossa kukin oppilaitos vastaa sovitusta täydennyskoulutuksen moduulien toteuttamisesta. Haasteena on koulutuksen verkostomaisen toteutuksen jatkaminen hankerahoituksen päättyessä. Koulutuksen sisältöjä ja pedagogisia ratkaisuja on avattu tämän julkaisun aiemmissa luvuissa. Lähiopetus ja ohjaus on siirretty kasvavassa määrin verkossa tapahtuvaksi. Verkko-opetus tarjoaa koulutettaville kustannustehokkaan ja yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuden alueesta riippumatta. Samalla verkko-opetus kuitenkin rajoittaa mahdollisuuksia henkilökohtaiseen

vuorovaikutukseen ja verkostojen rakentamiseen ohjaajien ja muiden osallistujien kanssa. Koulutukseen osallistuneet maahanmuuttajat pitävät palautteensa mukaan merkityksellisenä vuorovaikutteisuutta, joka toteutuu luontevammin lähiopetuksessa.

Verkottumisella tuloksellisuutta täydennyskoulutukseen

Tuloksellinen sosiaali- ja terveysalan täydennyskoulutus edellyttää monialaista ja verkottunutta eri toimijoiden ja järjestelmien yhteistoimintaa, mukaan lukien korkeakoulut, julkinen hallinto, ammattiyhdistykset ja työnantajat. Monitasoisissa lupa- ja koulutusikänteissä eri toimijoiden roolien tulee olla läpinäkyviä myös maahanmuuttajille.

Valtion keskushallinnossa eri ministeriöillä on ainakin kaksi roolia täydennyskoulutuksen toteuttamisessa: rahoitus ja koordinointi. Aikaisempien maahanmuuttajille suunnattujen koulutusten kohdalla ministeriöiden keskinäinen yhteistyö ja vastuualueet ovat vaihdelleet vuosien varrella. Tuloksellinen, monialainen maahanmuuttajien täydennyskoulutus edellyttäisi nykyistä avoimempaa, läpinäkyvää ja koordinoitua hallinnon ohjausta sekä pitkäjännitteisiä ratkaisuja.

Työnantajilla on puolestaan täydennyskoulutuksessa keskeinen tehtävä tarjota harjoittelupaikkoja, työelämäohjausta ja mentorointia sekä edistää maahanmuuttajia saavuttavaa viestintää. Työvoimavajeesta kärsivillä aloilla työnantajat ovat osallistuneet myös rekrytointikäytänteiden uudistamiseen sekä koulutusyhteistyöhön.

Ammattijärjestöistä mm. terveysalan ammattijärjestö Tehy on osallistunut Suomessa aktiivisesti alan yhdenvertaisten käytänteiden kehittämiseen mm. tuomalla esiin maahanmuuttajataustaisten ammattilaisten työllistämiseen liittyviä epäkohtia ja esittämällä kehittämisehdotuksia.

Sosiaali- ja terveysalan valvovana viranomaisena Valvira on vastuussa ammatillisten standardien asettamisesta sekä sen varmistamisesta, että terveydenhuollon ammattilaiset täyttävät säännellyn ammattinsa edellyttämät osaamisvaatimukset. Korkeakoulut ovat puolestaan avaintekijöitä täydennyskoulutuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Niille ei kuitenkaan ole osoitettu rahoitusta tai velvoitetta ammattipätevyyteen johtavan täydennyskoulutuksen järjestämiseen ulkomailla tutkinnon suorittaneille. Täydennyskoulutuksen toteuttamisen edellyttämät perusrakenteet eli infrastruktuuri on rakennettava projektiperustaisissa ratkaisuissa aina uudelleen, projekti projektilta. Valtakunnalliseen verkottumiseen perustuva SOTE-silta-täydennyskoulutus on korkeakoulujen synnyttämä ratkaisu joustavan, tuloksellisen ja resurssitehokkaan koulutuksen tarjoamiseksi pienillekin ammattiryhmille. Ratkaisu edistää myös maahanmuuttajille tarjottavan täydennyskoulutuksen yhdenvertaista saavutettavuutta alueesta riippumatta.

Lähteet:

- 1 Huttunen, H.-P. 2007. SPECIMA-projektin opit ja tulokset. Teoksessa H.-P. Huttunen & T. Kupari (toim.) *Specimasta opittua — Korkeasti koulutetut maahanmuuttajat työelämään*. 111–116. Painosalama Oy, Turun työvoimatoimiston Kansainväliset palvelut.
- 2 Granlund, J. & Laitala H. 2018. Kieli keskiössä. Teoksessa T. Hirard & A. Eskola-Kronqvist (toim.) *Maahanmuuttajien urareitit*. HAMK Unlimited Journal 24.5.2018. Luettu 8.9.2020 <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/kieli-keskiossa/>
- 3 Eskola-Kronqvist, A., Helander, J., & Parkkonen, V. 2017. Korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien AHOT-prosessit vaihtelevat. Teoksessa T. Hirard & A. Eskola-Kronqvist (toim.) *Maahanmuuttajien urareitit*. HAMK Unlimited Professional 11.11.2017. Luettu 8.8.2018 <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/ahot-prosessi>
- 4 Eskola-Kronqvist, A. & Hirard, T. 2016. Valmentava koulutus vie maahan muuttanutta elämässä eteenpäin. Teoksessa T. Hirard & A. Eskola-Kronqvist (toim.) *Maahanmuuttajien urareitit*. HAMK Unlimited Journal 22.11.2016. Luettu 8.9.2020 <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/valmentava-koulutus-vie-maahan-muuttanutta-elamassa-eteenpain/>
- 5 Sairanen, R. & Takaelola, M. 2018. Moduulirakenteinen täydennyskoulutusmalli maahan muuttaneille sairaanhoitajille. Teoksessa T. Hirard & A. Eskola-Kronqvist (toim.) *Maahanmuuttajien urareitit*. HAMK Unlimited Journal 14.5.2018. Luettu 8.9.2020 <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/moduulirakenteinen-taydennyskoulutusmalli>
- 6 Ezeonodo, A., Rimpioja, P. & Matinheikki-Kokko, K. 2018. Sairaanhoitajan osaamisen dokumentteihin perustuva arviointi. Teoksessa T. Hirard & A. Eskola-Kronqvist (toim.) *Maahanmuuttajien urareitit*. HAMK Unlimited Journal 6.6.2018. Luettu 8.9.2020 <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/sairaanhoitajan-osaamisen-arviointi>

- 7 Sattler, P., Peters, J., Bourgeault, I. L., Esses, V., Neiterman, E., Dever, E., Gropper, R., Nielsen, C., & Kelland, J. 2015. *Multiple Case Study Evaluation of Postsecondary Bridging Programs for Internationally Educated Health Professionals*. The Higher Education Quality Council of Ontario: Toronto. Luettu 1.9.2020 http://www.heqco.ca/SiteCollectionDocuments/EHPs_ENG.pdf

SOTE-silta -täydennyskoulutus maahanmuuttajien ja terveysalan organisaatioiden tarpeita palvelemissa

EIJA METSÄLÄ, EIJA KATTAINEN & PÄIVI RIMPIOJA

SOTE-silta -hankkeen tavoitteena on ollut tukea terveysalan tutkimuksen ulkomailla suorittaneiden ammattilaisten ammattipätevyden tunnustamista, ammatinharjoittamisoikeuden myöntämistä ja työllistymistä. Tässä mikrokirjan luvussa kuvataan, kuinka tavoitteissa on onnistuttu SOTE-silta -täydennyskoulutuksessa opiskelleiden terveysalan ammattilaisten, heidän opettajiensa ja ammattitaitoa edistävistä harjoittelusta vastanneiden työelämäkumppaneiden näkökulmista.

Ulkomailla tutkinnon suorittaneiden koulutustarve

Suomalainen terveysala tarvitsee työperäistä maahanmuuttoa. Osaavaa työvoimaa tarvitaan sekä hyvinvointivaltion rahoituksen että palveluiden turvaamiseksi tilanteessa, jossa suuri osa terveysalan henkilöstöstä eläköityy ja Suomen väkiluku vähenee.¹ Työmarkkinoilta poistuvat ikäluokat ovat suurempia kuin työelämään tulevat. Pysyvä maahanmuutto vaikuttaa kuitenkin myönteisesti väestömme ikärakenteeseen. Suomeen muuttavat ulkomaalaiset ovat pääosin nuoria aikuisia ja parhaassa työiässä.² Suurin ryhmä ensimmäisen polven maahanmuuttajista on 25–34 -vuotiaita.³ Toisen polven maahanmuuttajista 96 % on alle 30-vuotiaita.⁴

Tehyn kannanoton mukaisesti työperäinen maahanmuutto lievittää työvoiman vähenemisen vaikutuksia sosiaali- ja terveyspalveluissa, ja siksi työperäisen maahanmuuton prosesseja on parannettava ja nopeutettava. Myös Suomessa jo asuvien maahanmuuttajien mahdollisuuksia kouluttautua ja työllistyä sosiaali- ja terveysalalle on tuettava.² Eryteisesti ammattikorkeakoulussa tutkintonsa suorittaneet maahanmuuttajat jäävät Suomeen keskimääräisesti useammin kuin muut (vuonna 2011 valmistuneista 73 %), ja heidän keskimääräinen työllistymisasteensa on ollut noin 80 %, joten ammattikorkeakoulujen voidaan katsoa vastaavan hyvin terveysalan työvoiman tarpeeseen.⁵

Terveysalan ammattilaisista suurin osa on naisia. Maahanmuuttajanaisten työllisyys on huomattavasti heikompi kuin kantasuomalaisien naisten tai maahanmuuttajamiesten. Suomessa se on

Pohjoismaiden matalin. Vuonna 2014 noin 34 % maahanmuuttajainaisista ei ollut minkäänlaisessa työssä tai koulutuksessa. Toisaalta korkeakoulutetut maahanmuuttajat työllistyvät suurin piirtein yhtä hyvin kuin kantäväestö. Tyypillistä kuitenkin on, että he työskentelevät Suomessa koulutustaan alemmissa tehtävissä (vuonna 2014 naisista 34 % ja miehistä 32 %).⁶ Terveysalalla tiukat säädökset ammatinharjoittamisesta ja Valviran lupaprosessi ovat monille maahanmuuttajasairaanhoidajille yllätys ja haaste. Työllistyminen omaa ammattia vastaavaan työhön onkin usein keskeinen tavoite ja monen maahanmuuttajan kohdalla syy lisäopintoihin Suomessa. Tavoite on maahanmuuttajan itsensä ja yhteiskunnan hänelle asettama.

Keskeistä sekä koulutuksessa että työelämään integroitumisessa on ammatin vaatiman kielitaidon hankkiminen.⁷ Pelkät kotoutumiskoulutukset eivät näytä tarjoavan riittävää tukea kielitaidon kehittymiseksi ja työllistymiseksi.^{4,8} Tärkeää erityisesti ammatillisen suomen kielen taidon kehittämisessä on mahdollisuus paitsi opetukseen myös vuorovaikutukseen suomenkielisten työtovereiden kanssa esimerkiksi ammattitaitoa edistävän harjoittelun aikana. Ronkaisen ja Sunin⁷ tutkimuksen mukaan työelämäharjoittelun erityinen tehtävä onkin osaamisen vahvistumisen lisäksi antaa opiskelijalle realistinen kuva suomalaisesta työelämästä ja vahvistaa työssä tarvittavaa kielitaitoa. Harjoittelun ohjaajilla ja ohjaustilanteilla on tässä keskeinen rooli.⁹

Sekä tutkimusten että eri hankkeissa saatujen kokemusten mukaan ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajanuorten opiskelumotivaatio on usein korkealla. Sitä on selitetty heidän vanhempiensa

piirteillä, kuten määrätietoisuudella ja eteenpäin kannustamisella. Maahanmuuttajien on yleisestikin ottaen ajateltu olevan valikoituneita ja aktiivisia, koska he ovat valinneet maastamuuton kotimaahansa jäämisen sijasta.¹⁰ Opiskelumotivaatiota selittänee korkeakoulutetuilla myös halu työllistyä koulutusta vastaavaan ammattiin, joka useimmissa tapauksissa tarkoittaa aiempaa mielekkäämpää ja pysyvämpää työtä sekä korkeampaa tulotasoa.

Opiskelijoiden ja terveysalan organisaatioiden odotukset ja kokemukset SOTE-silta-täydennyskoulutuksesta

SOTE-silta -hankkeessa arvioitiin täydennyskoulutukseen osallistuneiden maahanmuuttajien ja työelämäkumppaneiden tarpeita ja toiveita sekä niiden täyttymistä. Työelämäkumppaneille eli täydennyskoulutukseen sisältyvän harjoittelun ohjaajille ja kyseisten osastojen osastonhoitajille tehtiin kaksi kyselyä, yksi harjoittelun alkuvaiheessa ja toinen sen päätyttyä. Opiskelijoille puolestaan tehtiin ensimmäinen kysely ennen täydennyskoulutuksen alkua toteutetun alkukartoituksen yhteydessä ja toinen kysely koulutuksen loppuvaiheessa. Kaikkiin kyselyihin hankittiin asianmukaiset tutkimusluvut. Kyselyjen toteutus jouduttiin keskeyttämään COVID-19 -pandemian vuoksi keväällä 2020, joten tässä tarkastellaan 20.4.2020 mennessä kerättyä aineistoa.

Terveysalan organisaatioiden odotukset ja kokemukset

Työelämäkumppanien (n=5) odotukset täydennyskoulutuksesta olivat hyvin käytännönläheisiä ja koskivat kirjaamisen oppimista, infektioiden hoitoa, riittävää kielitaitoa, opiskelijoiden aktiivisuutta ja ajantasaisten tietosisältöjen oppimista. Koulutuksen odotettiin tuottavan uusia päteviä terveysalan ammattilaisia työelämään.

Kysyttäessä koulutuksen toteutuksen ja tulosten suhdetta odotuksiin, puolessa vastauksista (4/8) koulutuksen todettiin vastanneen hyvin työelämäkumppaneiden odotuksia. Opiskelijoilla koettiin olevan uusin tieto mm. lääkehoidosta sekä hoito- ja kuntoutuslaitteista ja -menetelmistä. Opiskelijoiden kielitaito jakoi näkemyksiä, mutta kaikki pitivät kielitaitoa tärkeänä työssä selviämiseksi. Jotkut vastaajat katsoivat käytännön taitoihin liittyvän ohjauksen vaatineen odotettua enemmän ohjaajan työpanosta. Oppilaitoksen tukeen harjoittelunohjauksessa oltiin pääosin (5/9) tyytyväisiä. Muutamassa organisaatiossa kaivattiin oppilaitoksen harjoittelunohjaajan läsnäoloa harjoittelupaikassa.

Opiskelijoiden toiveet ja kokemukset

Opiskelijoiden opiskelumotivaatio oli koulutuksen alkuvaiheessa korkea: 83 % heistä kertoi olevansa erittäin motivoituneita ja 17 % melko motivoituneita. Opiskelijoista suurin osa (26/30) halusi oppia sairaanhoitajan työn sisältöjä Suomessa ja pätevyitä. Monet

mainitsivat haluavansa kehittää kielitaitoaan (8/30) ja oppia suomalaisista terveysalan organisaatioista ja terveystalvelujärjestelmästä (6/30). Useat odottivat pääsevänsä harjoittelemaan käytännön taitojaan suomalaisiin terveysalan organisaatioihin (4/30) ja kehittämään lääkehoitotaitojaan (3/30).

Opintojen alkuvaiheessa suurin osa opiskelijoista arvioi englanninkielisen tekstin lukutaitonsa hyväksi (28/30), kun taas vähemmistö (6/30) arvioi suomenkielisen tekstin lukutaitonsa hyväksi. Opiskelijat arvioivat hyväksi taitonsa opiskella sekä itsenäisesti (23/30) että ryhmässä (24/30).

Opintojen loppuvaiheessa kaikki opiskelijat vastasivat olevansa joko täysin (6/10) tai jokseenkin tyytyväisiä (4/10) harjoittelun toteutumiseen oppilaitoksen harjoitusluokissa, opetuslaboratoriossa tai -klinikalla sekä autenttiossa työelämäympäristössä. Kaikki opiskelijat (n=10) olivat yksimielisen tyytyväisiä koulutuksen tuottamaan osaamiseen sekä koulutuksen sisältöihin, toteutukseen ja hyödynnettävyyteen. Samalla toivottiin kuitenkin enemmän aikaa lähiopeutukselle (3 mainintaa) ja työpajamaista opetusta (2 mainintaa).

Opintojen alkuvaiheessa opiskelijoilta kysyttiin heidän työllistymistoiweistaan. Suurin osa (21/30) vastasi haluavansa työllistyä sairaalatyöhön, ja muutama mainitsi toiveekseen erityisesti työn akuutitoidossa, ensihoidossa, leikkaussalissa, kätilonä tai laboratoriossa. Lisäksi yksittäiset opiskelijat toivoivat työllistyvänsä kotihoitoon, terveyskeskukseen tai opetuksen ja tutkimuksen pariin. Opintojen päättyessä kaikki työmarkkinoiden käytössä olleet opiskelijat (pois lukien esim. äitiyslomalla olevat yms.) olivat työllistyneet.

Pohdinta ja johtopäätökset

SOTE-silta -täydennyskoulutusmalli kehitettiin moniammatillisessa asiantuntijoiden yhteistyössä neljässä ammattikorkeakoulussa. Lisäksi koulutuksen toteutuksessa tehtiin tiivistä yhteistyötä Valviran, opetus- ja kulttuuriministeriön ja Tehyn asiantuntijoiden sekä työelämäkumppanien kanssa. Koulutukseen liittyviä odotuksia ja toiveita kartoitettiin opiskelijoiden asuinalueiden lähellä sijaitsevilta ohjaajilta ja osastonhoitajilta yksiköissä, joihin opiskelijat voivat työllistyä pätevoidyttyään. Toiveet olivat hyvin käytännönläheisiä, ja työelämäkumppanit esittivät myös konkreettisia kehittämis ehdotuksia. Koulutukseen osallistuneet opiskelijat puolestaan kokivat koulutuksen vastanneen toiveitaan. Koulutus koettiin hyödylliseksi, ja siihen osallistuneet työllistyivät erinomaisen hyvin uutta osaamistaan vastaaviin tehtäviin.

Yhteistyö eri tahojen välillä mahdollisti asiantuntijuuden jakamisen ja yhteisen hyödyntämisen sekä syvensi verkostoitumista toimijoiden kesken. Opiskelijoilta nopea ammattipätevyys päivittäminen vaati sinnikkyyttä ja päämäärätietoista opiskelua. Teoriaopinnoista ja käytännön harjoitteluista selviytyminen edellytti myös hyvää suomen kielen taitoa. Kaikki opiskelijat olivat hyvin motivoituneita opinnoissaan, ja motivaatio pysyi yllä koko koulutuksen ajan. Myös aiempien tutkimusten mukaan⁷¹⁰ maahanmuuttajaopiskelijat ovat motivoituneita oppimaan uuden kulttuurin mukaisia taitoja.

SOTE-silta -opiskelijat saivatkin harjoitteluissa positiivista palautetta hyvästä suomen kielen taidostaan, omatoimisuudestaan ja myönteisestä suhtautumisestaan oppimiseen.

SOTE-silta -täydennyskoulutuksen ja koko hankkeen kokemusten ja tulosten perusteella voidaan tehdä seuraavat johtopäätökset:

- Yhtenäinen valtakunnallinen toimintamalli maahanmuuttajataustaisten sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten ammattipätevyys tunnistamiseen on tarpeellinen yhdenvertaisuuden vuoksi.
- SOTE-silta -täydennyskoulutusmalli mahdollistaa maahanmuuttajataustaisten sosiaali- ja terveysalan korkeasti koulutettujen ammattilaisten pätevoitymisen yksilöllisesti ja nopeasti.
- Hyvä suomen kielen taito on edellytys ammatilliseen pätevoitymiseen ja työelämään sijoittumiseen.
- SOTE-silta -toimintamalli on kustannustehokkaampi tapa mahdollistaa ammattipätevyys saaminen kuin päällekkäisen tutkintokoulutuksen suorittaminen Suomessa.

Lähteet:

- 1 Hämäläinen, S. 2019. *Ajankohtaista kotouttamisesta*. Työ- ja elinkeinoministeriö. Esitys 12.3.2019, Kuntaliitto. Luettu 3.3.2019
- 2 Rytkönen, M.-R. & Sillanpää, K. 2020. *Tehyn näkemyksiä työperäisestä maahanmuutosta*. Luettu 3.3.2019 https://www.tehy.fi/system/files/mfiles/muu_dokumentti/tehy_nakemyksia_tyoperaisesta_maahanmuutosta_id_14243.pdf
- 3 Sisäministeriö 2013. *Valtioneuvoston periaatepäätös maahanmuuton tulevaisuus 2020-strategiasta*. Valtioneuvoston julkaisut. Luettu 3.3.2019 http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80057/Maahanmuuton_tulevaisuus_2020_fi.pdf
- 4 Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019. *Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi - kipupisteet ja toimenpide- esitykset III*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:1. Helsinki.
- 5 Mathies, C. & Karhunen, H. (2019). Suomeen valmistumisen jälkeen jääneet tutkinto-opiskelijat tilastojen valossa. Teoksessa V. Kazi, A. Alitolppa-Niitamo & A. Kaihovaara (toim.) *Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019: Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta*. 89–78. TEM oppaat ja muut julkaisut 2019:10. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.
- 6 Larja, L. 2019. Maahanmuuttajanaiset työmarkkinoilla ja työmarkkinoiden ulkopuolella. Teoksessa V. Kazi, A. Alitolppa-Niitamo & A. Kaihovaara (toim.) *Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019: Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta*. 28–42. TEM oppaat ja muut julkaisut 2019:10. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.
- 7 Ronkainen, R & Suni, M. 2019. Kotoutumiskoulutus kielikoulutuksena: kehityslinjat ja työelämäpainotus. Teoksessa V. Kazi, A. Alitolppa-Niitamo & A. Kaihovaara (toim.) *Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019: Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta*. 79–91. TEM oppaat ja muut julkaisut 2019:10. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.
- 8 Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. *Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi - kipupisteet ja toimenpide- esitykset II*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:5. Helsinki.
- 9 Virtanen, A. 2017. *Toimijuutta toisella kielellä: kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden ammatillinen suomen kielen taito ja sen kehittyminen työharjoittelussa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. (Jyväskylä Studies in Humanities 311.)
- 10 Hao, L & Woo, H. 2012. *Distinct trajectories in the transition to adulthood: Are children of immigrants advantaged?* Child Development, 83(5), 1623–1639.

Muutoksen mahdollistaminen

PÄIVI RIMPIOJA, KAIJA MATINHEIKKI-KOKKO & RAIJA SAIRANEN

Tässä julkaisussa on avattu SOTE-silta -täydennyskoulutuksen toimintamallia ja sen lähtökohtia. Koulutusmoduuleista rakentuva malli mahdollistaa tuloksellisen yhteistyön korkeakoulujen, julkisten toimijoiden ja työelämäkumppanien välillä. Muutoksen avaimena on yhdenvertainen, sujuva ja kustannustehokas täydennyskoulutus, jota tarjotaan Euroopan ulkopuolella korkeakoulututkinnon suorittaneille sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille. Täydennyskoulutuksella mahdollistetaan työllistyminen maahanmuuttajan omaa koulutusta vastaavaan työhön.

Jatkuvuutta täydennyskoulutukseen

Mitä ovat maahanmuuttajille tarjottavan tehokkaan täydennyskoulutuksen tulokset, ja miten niitä tulisi mitata? Maahanmuuttajataustaisten ammattilaisten täydennyskoulutus on ollut Suomessa katkelmallista ja koulutuksen tuloksellisuuden arviointi pitkälti

ohjelmakohtaista. Aiemmin toteutuneiden SPECIMA-hankkeiden¹ ja URAREITTI-hankkeen^{2,3,4} sekä käsillä olevan SOTE-silta -hankkeen täydennyskoulutuksen tulokset ja vaikutukset osoittavat kuitenkin, että korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien sijoittumista omaan ammattia vastaavaan työhön voidaan edistää täydennyskoulutuksella. Tulevaisuudessa tarvitaan jatkuvuutta täydennyskoulutukseen sekä pitkän aikajänteen seurantaa koulutuksen vaikuttavuudesta esimerkiksi maahanmuuttajien urakehitykseen.

SOTE-silta -täydennyskoulutuksessa kerätyn palautteen perusteella täydennyskoulutusmalli on osoittautunut toimivaksi tavaksi pätevöittää ja työllistää EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevia sosiaali- ja terveysalan korkeasti koulutettuja ammattilaisia suomalaisen sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeisiin. Koulutusmallin jatkuvan arvioinnin kautta on saatu myönteistä palautetta myös sairaaloista, joissa opiskelijat ovat suorittaneet koulutukseen sisältyviä harjoitelmia. SOTE-silta -hankkeen (2018–2020) tavoitteena oli 73 ammattilaisen pätevytymisen ja työllistymisen. Tavoite on jopa ylittynyt huolimatta COVID-19 -epidemian tuomista haasteista koulutuksen toteuttamiselle. Syyskuussa 2020 hankkeessa oli mukana jo yli 110 ammattilaista pätevytymisprosessin eri vaiheissa, ja sairaanhoitajista 27 oli suorittanut koko täydennyskoulutuksen. Ammatinharjoittamislupaa olivat hakeneet Valviralta sairaanhoitajien lisäksi myös kättilö-, fysioterapeutti- ja bioanalytikkotaustaiset ammattilaiset. Täydennyskoulutuksen suurin osallistujaryhmä olivat Filippiineiltä tulleet sairaanhoitajat (Oulu, Kemi, Tampere ja pääkaupunkiseutu) ja

toiseksi suurin ryhmä Nepalista tulleet sairaanhoitajat. Osallistujia oli kuitenkin kaikista maanosista. Koulutukseen osallistuneiden ja siitä kiinnostuneiden määrä on kasvanut täydennyskoulutuksen myötä.

Suomeen on muuttanut runsaasti myös sellaisia EU- ja ETA-alueen ulkopuolella koulutautuneita sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia, jotka toimivat koulutustaan vastaamattomissa työtehtävissä tai eivät ole lainkaan töissä. Jatkossa SOTE-silta -täydennyskoulutuksen tulisi olla jokaisen EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevan sosiaali- ja terveysalan ammattilaisen saatavissa ja saavutettavissa. Osallistujamäärä voisi olla 30 koulutettavaa lukukausittain tai 25 koulutettavaa neljännesvuosittain. Koulutukseen voisi osallistua jatkuvan oppimisen mallin mukaisesti eli joustavasti jatkuvan haun periaatteella. Jatkuvasti tarjolla olevan koulutuksen tuloksena sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset voivat työllistyä ammattiaan vastaaviin tehtäviin aiempaa nopeammin, noin 3–6 kuukaudessa. Täydennyskoulutusmallin mukaisessa toteutuksessa koulutettavat eivät myöskään vie opiskelupaikkoja tutkintokoulutuksesta.

Jatkuvaa osaamisen arviointia ja ammatillista vuorovaikutusta

Maahanmuuttajataustaisten ammattilaisten osaamisen arviointi on tapahtunut Suomessa pitkälti dokumenttipohjaisesti. Kunkin koulutusjärjestelmän ja opetussuunnitelman tuottamaa ammatillista osaamista verrataan yksilöllisesti todistusdokumenttien perusteella

vastaavan suomalaisen koulutuksen sisältöön ja vaatimuksiin. Osaamisen arvioinnin haasteita ja keinoja kuvataan tämän mikrokirjan luvussa, jossa tarkastellaan sairaanhoitajien pätevytympolkuja eri maissa. Myös maahanmuuttajien työelämävalmiuksien arviointi on perustunut Suomessa lähinnä työtodistuksiin ja muihin dokumentteihin. Erityisesti ammatillisen osaamisen alkuarviointi on kuitenkin osoittautunut täydennyskoulutuksen onnistumisen kannalta ensiarvoisen tärkeäksi.⁵ Siksi alkuarviointi ja jatkuva oppimisen arviointi ja ohjaus ovat merkittävä osa SOTE-silta -täydennyskoulutusta. Myös työelämävalmiuksien arviointi kuuluu olennaisena osana täydennyskoulutukseen. Tutustuminen työelämään on mahdollista alan toimintaympäristöön perustuvassa simulaatioharjoittelussa.

SOTE-silta -täydennyskoulutuksen jokaisen moduulin keskiössä on toimivan, ammatillisen vuorovaikutuksen vahvistaminen. Koulutus tapahtuu suomen kielellä, mikä vahvistaa maahanmuuttajien ammatillista kielitaitoa ja tukee teoriaopintojen suorittamista. Klienissä harjoittelussa suomen kielellä tapahtuva vuorovaikutus puolestaan luo koulutettaville varmuutta ammatilliseen päätöksentekoon, moniammatilliseen työskentelyyn ja potilasturvallisuuteen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluympäristössä.

Täydennyskoulutuksen toimintamalli mahdollistaa kullekin koulutettavalle oppimisen, osallistumisen ja vuorovaikutuksen omalla ammattialalla. Malli perustuu pitkälti koulutettavan omaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen. Lisäksi kouluttajilta ja työelämässä toimivilta ohjaajilta vaaditaan ammatillisia valmiuksia tukea ammattipätevyysvaatimusten saavuttamista kunkin koulutettavan kohdalla.

"SOTE-silta -täydennyskoulutuksen jokaisen moduulin keskiössä on toimivan, ammatillisen vuorovaikutuksen vahvistaminen."

Muutoksen mahdollistaminen

Euroopan ulkopuolella kouluttautuneiden sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten työllistyminen ammattia vastaaviin tehtäviin Suomessa edellyttää lähes aina täydennyskoulutusta. Suunnitelmallinen täydennyskoulutus voi kuitenkin vähentää merkittävästi maahanmuuttajien työelämäintegraation edellyttämiä kustannuksia sekä lisätä myös työelämän innovatiivisuutta ja tuottavuutta. Onnistuminen korkeakoulutettujen maahanmuuttajien täydennyskoulutuksessa ja työllistymisessä edellyttää uudenlaisia käytänteitä ja vuorovaikutteisuutta myös työelämän toimijoilta. Täydennyskoulutuksen toteuttaminen korkeakoulujen ja työelämän tiiviissä yhteistyössä voi omalta osaltaan kasvattaa työelämän muutoskykyisyyttä, mikä on yksi organisaatioiden ja yritysten tärkeimmistä menestystekijöistä.

Täydennyskoulutuksessa ja työelämässä muutos on jatkuvaa. Sen sijaan, että muutos nähdään esim. yksittäisen projektin tuloksena, voidaan se nähdä jatkuvana osaamista kasvattavana tekijänä. Maahanmuuttajien täydennyskoulutuksen kohdalla muutos toteutuu

vasta silloin, kun myös maahanmuuttajat ovat itse mukana toteuttamassa sitä, ja kun se ilmenee konkreettisesti ammattipätevyuden saavuttamisena, työllistymisenä ja menestymisenä työuralla.

Tässä julkaisussa on jäsennetty kokonaiskuvaa siitä, kuinka täydennyskoulutuksella voidaan vastata ulkomailta sosiaali- ja terveysalan korkeakoulututkinnon suorittaneiden maahanmuuttajien osaamistarpeisiin. Toinen SOTE-silta -hankkeen julkaisu *Kokemuksia maahanmuuttajien SOTE-silta -täydennyskoulutuksesta*⁶ puolestaan tarkastelee lähemmin toimintamallin käytännön toteutusta. Se tarjoaa kokemuspohjaista tietoa ja työkaluja täydennyskoulutuksen onnistuneeseen toteuttamiseen.

Lähteet:

- 1 Huttunen H-P. 2007. SPECIMA-projektin opit ja tulokset. Teoksessa H.-P. Huttunen & T. Kupari (toim.) *Specimasta opittua — Korkeasti koulutetut maahanmuuttajat työelämään*. 111–116. Painosalama Oy, Turun työvoimatoimiston Kansainväliset palvelut.
- 2 Granlund, J. & Laitala H. 2018. Kieli keskiössä. Teoksessa T. Hirard & A. Eskola-Kronqvist (toim.) *Maahanmuuttajien urareitit*. HAMK Unlimited Journal. Luettu 25.8.2020 <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/kieli-keskiassa/>
- 3 Eskola-Kronqvist, A., Helander, J., & Parkkonen, V. 2017. Korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien AHOT-prosessit vaihtelevat. Teoksessa T. Hirard & A. Eskola-Kronqvist (toim.) *Maahanmuuttajien urareitit*. HAMK Unlimited Professional 11.11.2017. Luettu 25.8.2020 <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/ahot-prosessi>
- 4 Eskola-Kronqvist, A. ja Hirard, T. 2016. Valmentava koulutus vie maahan muuttanutta elämässä eteenpäin. Teoksessa T. Hirard & A. Eskola-Kronqvist (toim.) *Maahanmuuttajien urareitit*. HAMK Unlimited Journal 22.11.2016. Luettu 25.8.2020 <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/valmentava-koulutus-vie-maahan-muuttanutta-elamassa-eteenpain/>
- 5 Sattler, P., Peters, J., Bourgeault, I. L., Esses, V., Neiterman, E., Dever, E., Gropper, R., Nielsen, C. & Kelland, J. 2015. *Multiple Case Study Evaluation of Postsecondary Bridging Programs for Internationally Educated Health Professionals*. The Higher Education Quality Council of Ontario: Toronto. Luettu 24.4.2018 http://www.heqco.ca/SiteCollectionDocuments/IEHPs_ENG.pdf
- 6 Rimpioja, P., Matinheikki-Kokko, K. & Sairanen, R. (tulossa) 2020. *Kokemuksia maahanmuuttajien SOTE-silta -täydennyskoulutuksesta*. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. Mikrokirjat 36.

Kirjoittajaluettelo

Helminen Jari, yliopettaja, Diakonia-ammattikorkeakoulu
Kattainen Eija, lehtori, Diakonia-ammattikorkeakoulu
Matinheikki-Kokko Kaija, yliopettaja, Metropolia Ammattikorkeakoulu
Metsälä Eija, yliopettaja, Metropolia Ammattikorkeakoulu
Rimpioja Päivi, lehtori, projektipäällikkö, Metropolia Ammattikorkeakoulu
Sairanen Raija, yliopettaja emerita, projektipäällikkö, Turun ammattikorkeakoulu

Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisemat mikrokirjat ovat mikroartikkeleista koottuja kokonaisuuksia. Lyhyissä mikroartikkeleissa kirjoittajat kiteyttävät ajatuksensa meneillään olevasta kehitystyöstä tai aloittavat keskustelun uudesta aiheesta.

METROPOLIA AMMATTIKORKEAKOULU